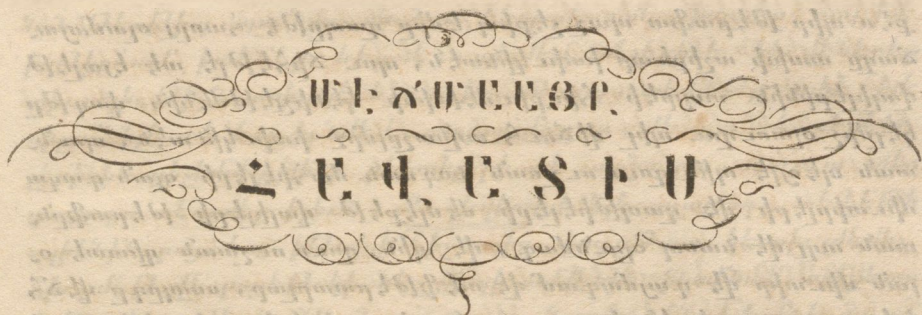

(1853)

ՍԵՆԵ 1.
ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1.

ՃԻԼՏ 4.
ՀՈՒՊԱԹ 1.

ՀԱՎԱՍՏՈՒԹՅԱՆ ՏԵԽՆԻԿԻՆ

ՍԱՅՆԻ շահանէտէ թանգիմաթը իտայրիէնին իսկմիւ
տայր իհասարեան , թաշարարտա պուլունան վալիէր
վէ տայր զապթիէ վէ մայիէ մէմուրըրը , թանգիմաթը մէզ-
պուրէնին ֆիքր իւ մանասընա պիրտէն պիրէ աշնա վէ վազըֆ
օլտայաճապարը էճիլտէն , պիլմէյէրէք մուղայիրինտէ պիր
թէտպիր գուլանմամալարը իշիւն հէր պիր խուսուստա պապը
ալիտէն իսթիզան իթմէտիքճէ , քէնտի պաշարընա պիր հարէ-
քէթ իթմէմէլէրի թէքիտէն էմը իւ թէնպիհ գըլընմըշտըր . օն
տէօրթ սէնէ զորֆընտա պէօյիւք վէ քիւշիւք հէր պիր մէմուր
քէնտիլէրինէ կէօնտէրիլէն թալիմաթ վէ թէնպիհաթտէն , վէ
հիւսնիւ իրզմէթ իտէնլէրին կէօնտէլէն միւքեաֆաթէ , վէ
խաթա վէ նօգասնտէ պուլունանլէրին թէյտիպիւ ճէզայէ նա-
յիլ օլտուգլարընը կէօրտիւքլէրինտէն , պիթթէճրիւպէ ֆիքրի
թանգիմաթէ , վէ իտարէի թէպաա հազգընտա միւրատըր շա-
հանէյէ իտրաք վէ իզան քէոպ իտէպիլմիշ օլմայլէրիլէ , չիւնքի
տիգիլինի հիւքիւմէթ պիր էլտէ պուլունմատըրը հալտէ , հէր

բ. ս պիր թերաֆա պաշ չէքիպ էմըր զապրթէ հաորը օլմայա
 ճաղը տախի աշիքեսար խաիւկինտէն, պու ճիհէթլէ տէ էյալէթ
 վալիլէրինին տայրէի հիւքիւմէթինի կէնիշլէթմէնին վազթը
 կէլմիշ օլտուղու պիլ վիճուհ աղնաշըմըշ խաիւկինտէն, պուն
 տան պէօլէ պին զուռուշտան նօգտան մահիլէլէրի օլան գաղա
 միւտիրլէրի վէ զապթիլէլէրի մէմլէքէթ վալիլէրի թերաֆըն
 տան ազլ վէ նասպ օլունմագ, վէ պին զուռուշտան զիւտէ օ
 լան միւտիր վէ գայմագամ վէ տէֆթէրտարար, սապըգը վէ ճհ
 իլէ պտպը ալիտէն նասպ օլունմագտգ իսէլէր տէ, իլէրիւտէ
 պիր էյալէթին հէր պիր խուսուսու վէ մէմուրլէրին հարէքէ
 թի, վէ ազճէճէ հիսապլէրի էյալէթ վալիլինտէն սիւալ օլու
 նաճագ օլտուղունտան, պիր թէ օհմէթլէրինի պուլտուղու հալ
 տէ ազլ խաիւպ, քէյֆիլէթի պապը ալիլէ իշար իթմէք, վէ եօյ
 քէսիճի հարէմիլէր (խըրսըղսը) վէ գաթիլլէր վէ ս պիր ճիւն
 հա սահիպլէրի տախի պու էսնատէ չօղալմըշ օլտուգլարնտան
 պունլար հագգընտա տախի պատէզլին շէտիտէ մուամլէ օ
 լունմագ, վէ մէմլէքէթ մէճիլլէրինին տախի իւղէրլէրինէ
 ֆարգ օլմայաճագ խուսուսլարա գարըշմամալարը պտպնտա քէաֆ
 ֆէի էյալէթ վալիլէրինէ կէչէն այ գարֆընտա ֆէրմանլար կէօն
 տէրիլուպ, պու խուսուսլար պիր նիզամը ճէտիտէ րապթ օլ
 մուշ օլտուղու, վէ ֆագաթ վալիլէրին տախի իսիլաֆը նիզամ
 պիր հարէքէթլէրի զուհուրինտէ, մէմլէքէթ մէճիլլէրին կիզ
 լիճէ քէնտիլլէրինէ իիթար իլլէմլէրինէ, վէ պիր սէմլէր հա
 սըր օլմատըղը հալտէ պապը ալիլէ արզ ու մահսէր թագալմ իլ
 լէմլէրինէ րուխսաթ վէրիլլիի հէր թերաֆա վարագա նէշ
 րիլէ պիւտիրլիշ վէ պիւտիրլիլէքաէ իսէ տէ, հասպ էթթէ
 շէքքիւր պու մահալտէ տախի մալթաաարէն զիւր օլունմուշ
 տուր :

— Պուստան ագտէմ մէճմատա զիւրի կէչտիի, վէ Արի
 թանէտէ տախի թէճրիւպէ իլլէ մալլւմ օլտուղու վէճհ իլլէ,
 գարա տալ էհալիսինին նէ մէրթէպէ սէրքէշ վէ հաշարի մա
 գուլէսինտէն օլտուղու ճիւմլէյէ մալլւմ տիւր, պունլարին
 էօթէտէն պէրու վէ խուսուսիլլէ շու սօն վագրթլարտա էթ
 րաֆ վէ ճիվարլէրինտէ սաքին օլան իսլամ վէ րայայա իթտիք
 լէրի զիյան վէ սարգընթըրգ քէնտիլլէրինէ պիզգարըւր մէրհա
 մէթը սէնիլէտէն մահրումիլէթի տալլէթ իթմիշ օլուպ, իւղէր
 լէրինէ ատկէր գալսըրըլարագ միւսթահաղ օլտուգլարը ճէզա

ներն թերթիւս օրուստու զուսու կէօրտի քուէ, իսլահը հալ իլէ իսթիրհամ իտէճէք եէրտէ, պիրմէմ նէլէրինէ կիւվէնէրէք պիւսպիւլթիւն տալիկէ եիւզ թուլթուս, տէվէթը ալիէ իլէ սիլահ իլէ տէ էօլլիւնմէյէ գալգըշմըշար, վէ պու հարէքէթլէրինին պիշիմսիպլիյինի քէնտիլէրի տէ աղնայըս, պաշգա պիր գալըսա տէօքմէք իչիւն, միւզէվիւրլի էլէ ալարուգ, տէվէթի ալիէնին րայատա իթալի հիչ պիր վագըթմա կէօրիւլմէմիշ հիւ րմէթ վէ րայէթ կիւնէշ կիպի ամմէնին ինալինտէ աշիքնար իքէն, կէօյա իրիսթլյան օլտու գլարնտան քէնտիլէրինէ զուլմ վէ հագարէթ օլույօր միսիլու հիլէի շէրիէ սաքարագ, էօ թէլի պէրլիյի թաճիլ վէ գապա իսալքը թահրիք իթմէլէրի իլէ սուր նիլէթլէրինի պէյան, վէ տէվէթի մուամմէլէի շէտիտէյէ մէճպուր իթմիշ օլտու գլարը տէրքնար օլուս մահալը մէզպուր տէն մուսիսարէն կէլէն թահրիւթմէ նաղարէն, տէվէթը ալիէ ասկէրի իքի գօլ Շքօտրա թէրաֆլինսան, վէ իքի գօլ Պօսնա թէրաֆլինտան հիւճիւլ իսիւս էօնլէրինէ կէլէն զօրպալէրի թար ու մար վէ փէրիշան իտէրէք, եէտի գաղա վէ պիւլթիւն պիր տաղը զապթ իթմիշէր, վէ պու տէօրթ գօլ ասկէր պիր պիրինէ եագլաշարագ պիրլէշտիքտէ, պիր համլատա ալիւր պարի իլէ պիւլթիւն դարատագըն զապթ ու թէսիլիլի վէ գապգէի իթանթէ տուիուլի, եագլնտա վուգուս պուլաճաղը մէմուլու ամմէ տիր: Վէ պահրիէ ֆէրիգի Վհմէս քաշա մայնէ թինտէ օլան տօնանմայը հիւմայուն տախի Վրնապուտուլուղուն Վիվար լիմաննտա օլուս քաշայի միւշարիլէյհ վսքօր իլէ Վալատագ վըրըրընըր աօլաշմագտա, վէ Նըրօքա տէվէթլէրի տախի տէնիլ ապլօգատընը (մուհասէրէ) գապուլ իտիւս օ թալաֆլարա կիթմէմէք իւզըն թէպաալէրինէ թէնպիհ իթմիշ օլտու գլարնտան, գուշ պիլէ ուշամագ օլտուղու քէզալք իսթիսպար գըլնմըշ սըր:

— Քիւրտիսթանտան վէ պէրէշամտան ալլնան հավատիսալ թէ նաղարէն շիմտիլէրտէ օլ թէրաֆլար քէմալը ասայիշ վէ իսթիրահէթ իւզըն օլուս, Վըղուլմսէ տախի գուրա իլէ ասկէր եագլմագ իսուսուսի պիր չըթ օլմայարագ իճրա օլմուշ սուր:

— Նաս պէյնիտէ ալլնուս վէրիլմէքտէ օլան օնլագ վէ եիրմիլք գայիմէ վարագալարը, պիր թէրաֆտան էսիլիւս վէ քարչալանըս վէ պիր թէրաֆտան տախի զայ օլմագտա պուլուստուղունտան, հէմ զայաթը պիլնմէք վէ հէմ տախի էս

կիւրի եկեղեցիք նիգամբ իգթիզատնտան օլտու զունա մէպնի
 Գալիմէլէրին թօփլանմասը լազըմ կէլիպ, օլ վէճճ իլէ հէր քէ-
 սին իշ պու վեարվար այրն նիհայէթինէ գատար Օլարպիանէի
 ամիրէյէ կէօթիւրիւպ աւշիշմէսի իշիւն իրատէի սէնիէ զու-
 հուր իթմիշ օլմաղէ, պու մահալտէ տախի իլան օլունմուշ
 տուր :

ՄԱՍԸՐ : Իշալէթլէրտէ չիֆտ չուպուգ տահպլէրի ֆէլ-
 րահէր մալլէրինի Լըրոբա թիւճճարլէրինէ տաթըպ, միրիէ օ-
 լան էօշիւր վէ սայիր վէրկիլէրինի վէրմէմէքտէ օլտուգլարըն-
 տան Արոր վարտաթընա սէքթէ կէլմէքէ, պունտան տէջլէ
 իապլնէյէ պօրճու օլան էրպապը զըրաթին պօրճունու թէք-
 միլէն էտա իթմէտիքճէ սաթըշընա իթիպար օլունմայուպ մալի
 հէր քիմին էէտինտէ պուլունուր իսէ զապթ օլունաճաղընա
 տայիր Արորտա ֆէրման օգունմուշ օլմաղըպ, պու իուսուս
 թիճարէթճէ պաղը մէրթէպէ գիլ իւ գալէ միւճիպ օլուպ, գօն
 սօլոսար թէրաֆընտան տախի Արոր վալիսի Լպպաս փաշա
 հաղըթթլէրինէ միւղէքքէրէլէր վէրիլմիշ, վէ քէնտիսի Սախ
 թապիր օլունան իշէրի թէրաֆլարընը տօլաշմապտա պուլուն-
 տուղունտան, պու կիւնլէրտէ Արորա կէլիւպ իճապընա պա-
 րաճաղընը ճէվապ վէրմիշ տիր :

— 1841 սէնէսինտէ Արորըն Լըրոբայա վէ մահալը սայի-
 րէյէ սաթարղը մալ 200 միլիոն ֆրանգլըգ եանի իբի պին քէրէ
 պին քէսէլիք օլուպ Լպպաս փաշա հաղըթթլէրի վալի նասպ
 պուքուրալը կիթաիքճէ արթըպ, պու էսնատէ 326 միլիոն ֆը-
 րանգ եանի իւշ պին իբի էիւղ ալթմիշ քէրէ պին քէսէ ապ-
 ճէլիք մալէ պալիշ օլմուշ տուր :

— Ֆէխամէթլիւ տէվլէթլիւ Ահհէմէտ Լի փաշա հաղ-
 րէթլէրի մէսնէտը ճէլիլի սէտարէթէ նասպ օլպըտան պէրու,
 կէճէ կիւնտիւղ ումուրու միւլքիէ վէ տախիլիէյէ սարֆը էֆ-
 քէտը իտէրէք ահալնինն ասայիշ վէ իսթիրահէթ վէ սէրվէ-
 թինն մուճիպ օլաճապ, ատէթա վէ տէմիր եօլար վէ գանալ
 վէ լիման միսիլու թիճարէթէ եարար սայիր խայըճա իհտա
 սաթը խայրիէ տէրտէսթ իտիւպ ինչալահու թաալա տէվլէ-
 թին չու արալըգտաքի զայէսի հուսուլ փէզիր օլտուգտա,
 ֆիլիլէն իճրասընա տախի սէրիան մուպաշիթ օլունաճաղը
 թէլէքքիւրէն պու մահալտէ գիբը օլունմուշ տուր :

ՀԱՎԱՍՏԻՍԵԹՐԱՆԻ ՊԵՅԼ

ԻՆԿԻԼԻԶ : Ինկիլիզ տեղեթի վիւքէլասընըն թէպօիլ օլունաուղու կէչէն մէճմաստա գիքր օլունմուշ տուր : Լէնի վիւքէլա ահալիէ մագպուլ օլտուղու հալտէ թէքրար մէճլիսէ ազա ինթիխապ օլմալէրի առէթ հիւքմիւնէ կիրմիշ օլուպ , պու աէֆա տաիի ճիւմլէսի եէնիտէն ազա ինթիխապ օլմուշ օլտուգլարընտան ահալիէ մագպուլ օլտուգլարը ապնաշըմիշ : Լէնի վիւքէլանըն իլաննամէսինտէ ինկիլիզ տեղեթիին խարիւ ճիւքէն օլան բօլիթիգասը , օթուզ պէշ սէնէտէն պէրու պիր գարար իւզըն գալուպ , հէր նէ գասար խարիւճիւք նազըրլարը թէպօիլ օլմուշար իսէ սէ ասասը բօլիթիգայա տօղունուլմա միշ օլտուղու ալէնէն պիլտիրիլէրէք աիսէր տեղեթիլէր ինտին տէ պու թէպէտաիւլաթտէն գիլ իւ գալէ միւճիպ օլաճագ պիր վէսիլէ պրաղըմամը տըր :

ՓՐԱՆՍԸԶ : Իլի'նաբօլէոն իմբէրաթորուն էվէնէճէի մալիւմ օլմուշ իսէ տէ , քիմի ալաճալը սահիհէն աղնաշըլմա մըշտըր : Սիւշարիլէյ յունվարըն ալաֆրանկա եիւմի իքինճի կիւնիւ բիճալ վէ էրիքէանը տեղեթի սէրայընա թօփլայըպ , պիր նութգու մախօուս իլէ ֆիքրինի աշմըշ : Վէ սայըր տէվ լէթլէրտէն գըզ ալմանըն մագարրաթընը , վէ եէթմիշ սէնէտէն պէրու , Ֆրանսանըն պու եիւզտէն նէ պէլալէրէ ուղրատըղընը թարիֆ իտէրէք , Սպանեա գրալիչասընա ուզագտան ագրասպա օլան Վոնթէս տէ Սոնթիթօ նամ գըզ իլէ էվէնէճէիինի պէյան իտիւպ , պու սիւրէթտէ օլտուղու հալտէ , Վրանսա տեղեթի հիշ պիր տեղեթին իմթինանը ալթընտա գալմագ , վէ միլլէթէ պիր աղըրըգ օլմաղ , վէ պէնիմ տաիի էօթէտէն պէրիւ աիւ լադըր էթվարընը փէսէնտ իթաիլիմ պիր գըզ օլտուղունտան , տիրլիլիմ պօղուլմագ մանասընտա նութգ իթմիշ օլմաղլէ , տրա սըրա իմբէրաթորում չօգ եաշա , իմբէրաթորիչամ չօգ եաշա սէտալէրի իլէ էրիքէան վէ բիճալը տեղեթին գապուլու աղ նաշըմըշ , վէ պիր իքի կիւն սօղրա իմբէրաթորիչա օլաճագ գըզ ըէսմէն ահալիէ վէ տօկէրէ տաիի կէսսթէրիլուպ պսաղարը յունվարըն 29 ունճու կիւնիւ իճրու օլունաճաղը վէ պու խու սուսուն ասրլգասուէլիք իտաասընտա օլանլար ինտինտէ փէք տէ մագպուլ օլմամարըր , վէ գըղըն ղայէթ տիլպէր վէ հիւսնա :

վէ տահիպէի Ֆաղիլէ թը կէօնակէօն օլտու զու Ֆրանսատան
եազըրը տըր :

— Ֆրանսատա պու այ թէքմիլէն մէսէրրէթ վէ զիյնէթլէ
մուրուր խոխւպ, տըգգաթա շայան օլտն վաւգուաթ մուխ
թաաարէն թարիֆ օլտնուր : Աւրուա գրալարընըն, վէ խու
սուսիլէ իմէրաթոր տայրէլէրի զայէթ աէպաէպէլիւ օլտու
զուտան, Աւի Արթօլէտն տախի միւճէտաէտէն քէնտիւնէ տայ
րէ թէրթիպ իտէրէք, վէք չօգ ատամ մանսուպա եէթիշմիշ,
վէ օթուզ եէտի քիշի սէնաթօ նամ պէօյիւք մէճլիսէ ազա
նասպ օլուպ բօրիթիգաճա գապահաթը օլտն պին սէքիզ եիւզ
գատար ատամըն ճէգալարը աֆվ օլտնմուշ : Այ այըն օն իքի
սինաէ իմէրաթոր քէնտիսի պէօյիւք պիր պաթօ վէրիպ իքի պին
պէշ եիւզ քիշի տալէթ օլտնմուշ, վէ սըրա իլէ կէրէք Փարիս
տէ, վէ կէրէք էյալէթլէրտէ, վիւքէլա, վէ բրինչիքէ, վէ գօն
թէ վէ միւթէպէրանը սսյիրէ. պաթօ զիյնէթլէրի թէրթիպ
իթմէքտէ, վէ ասկէր վէ մէմուրիյն ունիֆօրմալընըն (ալայ էս
պապը) պիր խայլըճասը թէպսիլ օլտնուպ, պաշգա րէսմ իւզ
րէ եաբտըրըրը օլտու զուտան, եալընըզ պու իքի խուսուս
տան զուհուր իտէն ախլ ու իթա պիր գաշ եիւզ միլիոն ֆրան
գա պալիզ օլմուշ խոխլիւտէն, ումումէն խալգտա օլտն շազ
լըգ վէ ֆէրահիէթ եազըն վագըթտա կէօրիւլիւշ շէյ օլմա
տըզը իշիտիլմիշ տիր :

— Աէզայիրաէ տէնիզտէն էլի սաաթ ուզագտա օլուպ, ա
րապլարըն էլինաէ օլտն մէշհուր Ապուստա շէհրի վէ գալաաը
նը ֆրանսըղար մուտիսարէն մուհասէրէ իտիւպ, արապլար
կէրէի կիպի մուհաֆազայէ աէվամ իթմիլէր իսէ տէ, Աու
սուֆ վէ Մէլիսիէ ճէնէրալարըն աթը վէ նշանճը ասկէրլէրի
նին համլաընա տայանամայարագ, թէօլիմ օլմուշըսը վէ իքի
թէրաֆտան տախի խայլըճա նուֆուս թէլէֆ օլմուշ օլտուզու
ղագէթալէրտէ եազըլը տըր :

ԽՈՒՍԻՅԱ : Ամերիգա ճիւմհուրու թէրաֆընտան Աիա
բօն գըլըլարընա տօնանմա կէօնաէրիլիյի մալիւմ տիւր : Պա
աէֆա Ռուսիա սէվէթի տախի պիր ֆրգաթիյն պիր վաբօր վէ
պիր գորվէթ իլէ Ամիրալ Մօթիմ նամ քիմէսնէի օ թարաֆա
թային իտիւպ, սէպէպի Աօղըաֆիա իլմինէ տայիր մալիւմաթ
բէյտա իթմէք տիր տէյու իլան օլտնմուշ իսէ տէ, կիզ իտէն

ամերիգալըւարն հարեքեթինի կեօղեթմէք օլտու զու աղնաշըւմըշ տըր :

ԱԻՍԹՐԻԱ : Ըսթրիա իմբերաթորու պու տնէտէք թաճ կիյմէք րէսմինի իճրա իթմէմիշ օրտու զունտան . կէլէճէք մայիտ տէ իճրա օլաճաղը իշիտիլմիշ տիր , շու գատտար քի իմբերաթորը միւշարիլէյհ , Սաճարա , Իթալիայա վէ պաղը սոյիր մահալլէրէ տախի գրալ օրուպ , պունըարտան Սաճարտա տախի պաշգաճա թաճ կիյմէք առէթ օլմուշ իսէ տէ , մուտիսարէն զօրպաղըլա մէշհուր օլտն մաճարը Գօշութ գաշտըգտան սօղրա մաճար գրալըլընըն պէշ եիւղ սէնէլէք թաճը տախի զայպ օլմուշ օլ մաղլէ , մահալլ մէպպուրտէ թաճ կիյնմէք միւմբին օլամայա ճաղընտան պու տէֆա քեաֆֆէի էյալէթլէրի պիրլէշտիրիւպ , ճիւմլէսինէ պիրէր Ըսթրիա էյալէթի իթիպար օլուհարապ , իմբերաթորուն տախի ճիւմլէ Ըսթրիա իմբերաթորու մագաւ մընտա թաճ կիյմէսինէ գարար վէրիլտի Վ իէնատէն եաղըլմըշ տըր :

— Պաղը զագէթալէրէ նաղարէն , կէշէնտէ Իթալիա ճէնկլէրինտէ մէշհուր օլտն Սարէշալ Տատէչքի , պու տէֆա Իթալիա օրտուսու սէրաքէրի պուլընտուղու հալտէ , պաղը գըյապ հարեքեթլէրինտէն նաշի , իմբերաթորուն նաղարնտան տիւշիւպ , քէնաինէ բրինշիլէլէք իւնլանը վէրիլմէք պէհանէսիլլէ Վ իէնայէ ճէլպ , վէ եէրինէ Սարէշալ Պէնէտիք նամ քիմէսնէ նապ օլունաճապմըշ : ()րտուի մէգքիւրտէ միր ալպ օլտն օլլու տախի աղ օլուպ Իթալիատան չըգարըլմըշ տըր :

ՍԱՐՏԵՆԵԱ : Կէշէն Սէճմատա թարիֆ օլունան նիքեահ մատտէսի , մուրախիասանը միլլէթ մէճլիսի թէրաֆընտան գապուլ օլունմուշ իսէ տէ , սէնաթօ թապիր օլունան քիւպար մէճլիսինէ թապտիմ օլտուգտա , իլք պէնտի գապուլ օլմատըղընտան , գրալըն էմրի իւղրէ գանուըն մէղպուր լոյիհէսինի վիւքէլա կէրի ալմըշ : Արբաղան Փափ հաղրէթլէրի կէրէք պու պապտէ վէ կէրէք սոյիր եկեղեցական խուսուպըրընըն հիւտնիւ թէսվիէսիլլէն Սարտէնեա գրալընա քէնաի էլի իլէ ուղուն վէ միւսքիթ պիր մէքթիւպ եաղմըշ օլտուղընտան նիքեահ մատտէսինի կէրույէ ալընմասը տախի պու մէքթուպուն թէյսիրինէ համլ օլունմագտա տըր :

ՍՊԱՆԻԱ : Սպանիան ինչպէս վերջապահուի, սերպեր սինթէ մուղայիր օրան թագըմտան օրմալերիցէ Էհայիէ մագպուը օրմալու, Էօթէտէ պերիւտէ Էրպապը ֆէսատըն թահրիքիցէ ուղղըր փէյտա օրմագտա իսէտէ վերջէանըն հիւսնիւ թէտալիւրի իլէ պու անէտէք պիր իսթիլալ զուհուր իթմէյիւ, վէ իթմէսինէ տախի տրգաթ օլունմուը տուր :

ԵՈՒՆԱՆ : Իօթէտէն պերիւ Ելունան տէվլէթինին վաւրիտաթը մասրաֆընը գօրույամատըղընտան իսպիննէսի աչըզ վէ աչըրը միւղայիգատա պուլունմուը օլու, պու սէնէնին իրսոտ մասրաֆ տէֆթէրի տախի թանգիմ օլունու պմէճիսէ կէօսթէրիւմիլ տիր : Վէ Էիրմի իքի միլիսն տրախմի Էանի Էիւզ սէքսէն պին քէսէ ագճէ իրսոտ, վէ իքի Էիւզ պին քէսէ ագճէ մասրաֆարը օլու, պու սէնէ տախի աչըզարը թէպէյիւն իթմիլ տիր :

ՀԱՎԱՏԻՍԵԹԻՐ, ՄԻԻԹԻՆԻՎԻԻ

Տէվլէթը ալիէ իլէ Ասթրիա տէվլէթի պէննտէ միւղաքէրէտէ օլան պաղը միսիլէրին նէթիճէի գարարընը թահիլ իթմէր իւղըն պու տէֆա Ասթրիա տէվլէթի միւթէպէրանը ճէնէրալէրինտէն Քօնթ Քրէթիէն Լէիննկէն նամ ֆէլա Մարէշալ ճէնապլէրի իսթէրաթորուն պիր Էավէրի իլէ պէրապէր թրիւսթէ թարիփի իլէ աճէլէթին Ալի թանէյէ վիրուտ իսիւ, պասըր ալիէ, վէ հուզուրու շահանէյէ տաթիուլ իսթէրէք իճըյի մէմուրիէթիլ ճէփապընա մօնթաղըր պուլունմուը տուր :

- Սատըր սապըզ տէվլէթիւ Ապի իաշա հաղրէթլէրի Այաըն վալիսի նասոյ ալ թային պուլունմուը օլմաղէ, Էսէրի ճէտիւ վարօրիլէ Իվիլիէ ալիմէթ իսիւ, վարօրու մէզքիւր իլէ Սէլէֆի Հաճի Քեամիլ փաշա հաղրէթլէրի տախի Ալիթանէյէ ալիմէթ իսթէճէք տիր :

- Փրանսատան Ալիթանէյէ կէլին ճէգայիլի շէյի Ապտ Էւլ Գատիր հաղրէթլէրի, Ալիթանէտէ իգամէթինտէ զաթըր շահանէի, վէ վիքիլայը վէ սէյր իւ թամաշայէ շաշան օլան մահալլէրի զիտրէթ իթմիլտէն սօղրա յուսպըն իւշիւնճիւ բաղար կիւնիւ պունաան պէօլլէ իգամէթիէաշը օլմաղ Պրոսպրա աղիմէթ իթմիլ, Էլիսը մումպիլէյին քէաֆֆէի մէսարիֆաթը Փրանսա տէվլէթի թէքաֆընտան թէսլիլ օլունգտան մատա սէնէյիլ Էիւզ պին Փրանզ տախի խարճըզ վէրիլէճէյի իշիւրիմիլ տիր :

- Սապըզ Պաղտաո վալիսի վէ Էրան թօփիտանէի ալիլէ միւշիլի Նամըզ փաշա մուալիստրէն վասթալը թիւարէթ վարօրու իլէ Ալիթանէյէ վիրուտ իսիւ, զաթըր շահանէյէ վէ վերջէյէ քէամը ուպաւտիէթի իճրա իլէտիգալէն սօղրա մէմուրիէթինէ մուպալէրէթ Էյէմիլ տիր :

- Փրանսա ալիլէրի միւթէպէրանտան միսիւ Լամարթին ճէնապլէրինէ մուղա տէմա Այաըն սանճաղընտա քէային Էմպըր շահանէտէն պիր գաշ շիֆթիլէ պաիւ օլունմուտու, մուսիլէյինէն մէզքիւր շիֆթիլէրի իլէթմէկէ վաթըր վէ վիճուտինին թահա,

միւրի օլմատորընտան ալմատատա գալաճաղը աղնաշըմըն օլմաղըն, կերիւյէ ալնաորաք, ալետէրնէն գալաոր հալաթ շարթիկլէ պին պէշ էիւզ ֆրանգ մահիէ թախիս գըլըն մըւ տըր :

- Պէհէր սալի կիւնկերի լսիթանէտէն հարեքէթ խոնրէք իզմիրէ իշէմէրտէ օլան օտմանը վարօրլերինն հէր հաֆթա կիտիւպ կեյմէլերինտէ նօգասն վազի օլմամայ ի շիւն, թանկիի Պահրի վէ Մէսիրի Պահրի նաման իքի վարօր թային օլմանուպ, պիր հաֆթա պիրի, վէ պիր հաֆթա օ պիրի ուրա իլէ պիւս նօգասն իշէմէճէք օլաու գըլար :

- Պիր իքի օննէտէն պերիւ պօղապ իշինտէ իշէմէքտէ օլան Գոսթիլ Կը Պօսֆօր նամ ֆրանսըզ վարօրու, պէր միւճիպի միւլէքքերէ մահալը մէզպուրտէ իշէմէճէճէք օլա տուղուտան, մուախիարէն Էրքէթը խայրիէ գօմանիստընա սալթըմը տըր :

- Իսկի պանդաւնը պօրճըպընը վերիպ, հիւտպընը գալաթմազ իւզգէ միւթնպէր ասրաւն վէ թիւճարէրաէն, ֆրանսուա Գալտրանի, Ժան Բախարի (Միտի Եանի), Բալի, Սթէֆանովէ, վէ ճիօրճի Զորիֆի նամ քիմնէլէր թային օլմանուպ, գտմպիօ նիլաւընա տոխի պուշըպըն մուրիֆէթիկլէ Եաքընտա պիր գարարը գաթի վերիլէճէի իշիտիլմիշ տիր :

- Պու օննէ հալալար հէր նէ գաւաար միւլայմէթ իւզգէ կիթմիշ վէ պու թարաֆ, լարա լայզը վէճճ իլէ Եազմուր տախի տիւշմիշ իտէ տէ, Անատօլու վէ Բումէլտէն փորիտ օլան հալախիսաթէ նազարէն, Էքիւլէրէ պիր վիսն օլմաուղը վէ պօլուզ տախի մէմուլ խոնկի իշիտիլմիշ տիր :

- Պու օննէ ալաֆրանկա բաքիկէնգան (գարնալալ) քէմալը սուրուր իլէ մուրուր իտիւպ, կերէք էլշիլէրտէ վէ կերէք Մէսիրի լօզանտաւընտա, վէ կերէք Գազնիօտա վէ մահալը սայրէտէ պալօլարտա ֆէվէ էլ տաէ ճէմիսէթ վէ շէիլէք միւշահէտէ օլուռ մուշ տուր :

- Փրանտա սէֆիրի Միւսիւ Լալպէթին մուլապգաթէն ֆրանսուպէ կիտիւպ, Եէրի նէ խարիճիլէ նազըրը վէքիլի Միւսիւ Պըրնիէնիկն օրթա էլի փայէտի իլէ Արիթանէյէ կերէճէի ֆրանտաւան Եալըմը տըր :

- Նէմէ իմէրաթմուրանուս պէօլուր ամուճասը, վէ մէշուր ֆրանսուպէ իմէրա թարուս գորընտալը, Արշիտիք Բայնիլէ պու տէֆա սուր գալարաք խալթա օլուպ, Եէթմիշ Եաշընտա օլարաք յուշիվարըն օն ալթընը կիւնիւ, վէֆաթ իթմիշ տիր :

- Նէմէ տէֆէթի իւլքէտաւընտա ալընըզ վէրիլէն գալիմէ Էվրազը ճէման 188 միւ լիւն ֆիտիլն, Եանի իւշ պին Եիւզ ոլթմիշ քերէ պին քէսէ ագճէյէ պալիլ օլուղուրէմէն իլան օլուսնուռ տուր քի, մէմալքի շահանէտէ օլան գալիմէլերտէն Եէտի գաթ զիտաէ տէմէք տիր :

- Եիրմիլք վէ օնուք վէ ուֆուք ագճէնին գըլէթի մալիւմ օլուպ, պու միալիւռ նազտիլէյէ շիտաթի իշթիաճ օլուղուրէտան հէր տէվէթտէ մէրի վէ ճարի օլուղուր միալիւռ ալթուս վէ կիւմիւշ սիքքէյէ նիսպէթլէ, պիր մըգտար պազըր Եիրմիլք վէ օնուք վէ պէշ վէ պիր վարալք սիքքէ քէտիլմէսի տախի տէրտէսթը իճրա պուլուռ մուշ տուր :

- Իվէլքի մէճմատա զիքրի կէշէն մօտիթ պազիլիկանր նաբօլթմանը փուրուպ Եօլիլըրէն քիմնէ, պիր միւտաթէ Եօթտէ պէրիւտէ կիլլէնտիքտէն սօղա, պիր Եէլքէն կէմիլիկէ պիլիւպ գաշմագտա իքէն, էլէ կէշիւպ պապըր գապթիլէյէ կէօնաէ րիլմիշ տիր :

- Պիր գաշ սէնէտէն պերիւ իզմիրտէ գաթըրճը Եանի նամ հալիս վէ սայր շէրիքլէրի, քէօ Եօլարընտա շուսու պուսու էլէ կէշիլէրէք տաղա կէթիւրտիւքլէրի, վէ մաթլուպ իթմիլքլէրի պէտէլ ագճէսին ոլմատըքճա սալը վէրմէտիքլէրի մալիւմ իտէ տէ, մուախիարէն ճէսարէթ իպէտիքլէրի հապաաթ գաւաար ճէսամէթլիս իշիտիլմէ միւ օլուղուրէտան թարիֆէ չոյան կէթիւնմիւշ տիր, շէօլէ քի պուստան իւշ հաֆթա ագտէմ իվիրտէ քիային քիահաա ֆապրիգասը տիրէ կիթուր ֆրանսըզ թէպաաւըն :

տան միտել Բօլիցարայ Պարի նամ քիմենն է եազընտա գարտօզ պուլունտա զոնտան
քեմալ էմիրէթէն քեզիմաճէ քեզիմաճէ կերի աճօնտայիւ հարտէ քեզի եազըն վե
ալմը գրաֆէթիմտէ իքի քիւն գարշընտա շարպա իւլկերինն հիւ ճիւմ իլէմիշէր վե ութ
տան էնտիքիւ գօլաբընը պաղլամըշար , վե էիւք պ' յիլիի կիսի էօնլերինն գալմըպ ,
գամշըլարապ տաղտան տաղա սիւրիւթիւ պ ինլերինն կէօթիւրիւ պ ինլտը իշիւն
իւշ պին ինկիլիլ լիւտը թալէպ ինլմիշէր , պիշարէ Պարի Փագըր հալմիւն աղնտըպ
միւմբիւնիւ շէյ օլմարդընը պին տէֆա իֆատէ իմմիշ իտէ տէ , պըշապ արգապ ին
տէօրիւ պ սպըր էնվայի էլիէթ վերտիքտէն սօղրա , հէր պիւր էպալերինի բարչա բարչա
քեմալ աղճէ թէմամն էլիմիլէ կէլինճէտէք պիւրէր բարչաբըն Փամիլանտ կէօնտէ
րիլիլ տէշէրէք զօր իլէ ինկլ քիւրէ եազորըպ Վալիլէ Եօլմըշար , վե փէք շօգ միւլա
քերէտէն սօղրա 2500) առտա մէճիտիէ ութմալմալա Եօլմը օլտալ ինկլմիլէն ալտըլա
լընտա մերտալմա հէլըք մերթէպէտիտէ օլտալա հալտէ սալը վէրիլշէր : Պաւ իտէ
տաւ ճիւմիլէ միւմիլի քեմալը էնտիշէ օլտալա , պաւ միւլիլա հապաալմըն պաւնտան
պէօլէ քիւր ինն մէնի վե պիւր տա՛հա միւլա պալմամալ իշիւն լաղմ կէլէն թէտայիւ
րին իճարը պապընտէ Պապը ուլէ տախի արպը մահտէր կէօնտէրիլմիշ ախի : Մէրտալ
Պարիինն աղճէի օլմարդընտան տօթլարը թէտարիք իտիւպ կէօնտէրիլշէր , վե քէն
տիտիինն տախի գօրգու , տայապ վե էլիէթտէն փէք թէնա հալէ կիլիֆիթար օլտալա
Կըլիլտէն միւ Փաաալէն եաղըմըշար :

- Կէլէն յունլար այլն 25 ինճի բալար կէճէսի Փրանալը էլշիսի Միւսիւ Լալալէթ
ճէնապըրի , սերայընտա ճէսիմ պալօ զիյնէթի ինկլմիլա իտիւպ վիւքէլալը տէվէթի .
վե հէր միլէթտէն միւթէպընընը մէմուրին վե սայլիքի տալմէթ իմմիշ օլմալէ , սե
քիլ էիւլտէն վտտէ տամա վե գալալէր , պէօլիք ունիֆօրմա , վե աղըր էլպիսէ վե
միւճէվէնթալմ իլէ մահալը մէղպուրէ ճէմ օլտալ տաալմ պէշ պաշալգտա պալօ պաշալ
յարապ օն իքիտէ իսիթամ պուրուշ : վե Միւսիւ Լալալէթ ճէնապըրիինն պէօլիք վե
քիւշիւկ ճիւմիլէ օլտէ նէվալիշ վե իլմիթալմ , սալմընընըն շալփ ու թէգէնալմ ,
գալալէրիլէրին հէր ճիւն աղըր ունիֆօրմալար , տամալարըն վէրալթէթ վե կէօնտէն
թօպլէթի , վե իգրամարըն արտը արտը ալընտարը , վե սոֆէ շէրէլէրինն քէսթիթ
վե թէլէգիլիգի ճիւմիլէ տալմէթիլէրի միւթէհայի իտիլէք , փէք շօգ վաղըթ իտմըր
տան շըգալմալալալ տըր : Պալտա օլտէ պստտտան մաաալ թօփիտէի տիլրէ միւլ
գալը տախի իքրամէն կէօնտէրիլմիշ օլմալէ , մէճիլի պալօ պաւ էիւլտէն պիւր գալմ
տախի քէսպըր ըէվապ իտէրէք Փէվա էլ տալէ մահալալ օլմալ տալ :

- Փրանտա ահալիտինն զաղէթա վե մաալ օլտալալա նէ մէրթէպէ մէլ իւրալ
պէթի օլտալալա ալթի իւլ վիլըր հիքիայէճիլտէն մալիմ օլտալ : Չէմանէնն մէշնուր մա
ալ նո իպէրիտէն Էւթէն Միւ նամ քիմէնն յիւլի Էրան նամ մաալը եաղպ , պաւն
տան սէքիլ սէնն աղտէմ գօթթիլիթիւթէն նամ զաղէթանըն վիլիլն բարչա բարչա
պստտըրըն օլտալալա հալտէ , զաղէթանըն միւ շիթիլիլիլ իւշ պիւտէն օն տօգուլ պիւն
պալիլ օլմալալա , Բէգալիք արըն մէշնուլէրիտէն Մէքսանար Տիւմա նամ տիլիլ
մաալ նոլա , իլապ Լաղտէմ նամ պաշալ պիւր մաալ գալէմ ալտալ , զաղէթալը մէղ
պաւրալն վիլիլն բարչա բարչա պաալըմաալա պաւրալմալ իտէ տէ Էւթէն Միւ իլէ
մաալալալալէ կիլիլիլ , զաղէթալը մէղպուր միւ շիթիլիլիլ շիմիլիլ պաւրալալալ
լարը սաղտան էանի օն ալմը պիւտէն օլմալ սէքիլ պիւն շըգալմալը թահիւտ իտիւպ
էքիլի պէս թալմալալալ , վե քիւմ քի տալալը զայալ իտէր իտէ Փրանալը թէպաալը
տան վե էն Փապաալտէն կիւնտէ էիւլ էահուտիէ էլիլէր փարա , իրաալ պաղլամալը
իքի թէրաֆ տախի գապուլ իմմիշէր , իմտի զաղէթալ միւ շիթիլիլիլ Մէքսանար
Տիւմա 16 պիւտէն 38 պիւն էանի Էւթէն Միւսիւ պալալալալ միւ շիթիլիլիլ իքի գա
լմալ շըգալմալալալ տալալը գալալ իտիւպ , մէղքիւր իրաալը թէտարիք իտէճէք , Էօպ
էկէր շըգալըր իտէ Էւթէն Միւ գալալ իտիւպ իճալընա պապաալալ ալիքէար ալըր Միւլ
Էլլ պիւն կէլէն , պիլլէրին պէօլէ պիւր մալալմալալը մալալիլէ կիլիլիլէ վէսիլէ

միջ ուժայտաճարկեր , մէջնասմբղը սոյալսակարքին միւճերեւտ հագգըրկտտ օյան թէվլճ՝
ձիւհլերինէ համլ խտերէք , թէշէքքիս րէ մէջաւբուղ :

- զի նստէ էրմէնիճէ օլարագ պարլմնագտա օյան Եւրոքա նամ զաղէթատէ պու
սէնէ Զիյունիոր թարիսիլէ շու վէճհ իլէ նագլ օլունուր : Ալշէն սէնէ Փարիս շէհ
լինտէ Ելլէլլէ շարգիլէ իսիլլէ պիր ընկերութիւն իշտաս օլունմուշ օլուդ , մագսէտի
իւրիսթիան օլմայան միլլէթլերի իւրիսթիան իթմէք , վէ քեաֆիէի իւրիսթիանլերի տախի
պիրպիրի իլէ իթմիթիադ իթմիթմէք տիր , վէ ճիւմանի վէ լուհանի թարիլլէրտէն փէք
չօգ միւթէպէր զէվմաթ ագա եաղըմըշ տրըլար : Խըրիսթիանիարը պէշլլէրինտէ իթմիթ
Ֆագ էթմիթմէք իշիւն գանուկլերի շու օլույօր քի անլլերի Ֆրէնկէ պէնզէթմէքտէն սար
Ֆը նաղար իտէրէք օլ վէճհ իլէ հիշ պիր միլլէթին պիւննա (արարողութիւնունա) , լի
տանլիւա , հոգաւ պուսն վէ իթմիսղլթլընա աօգաւնմաորգտան մատա , ուողըգը վէճհ
իլէ մուհաֆաղարունա տախի սայ վէ իլլտամ օլունաճագ տըր , վէ պու սէպէպաւն նա
շի շարգ միլլէթլերի իլէ վագի օյան մուամէլլէրինտէ , լիսան վէ արարողութիւնճա
ֆէրգլերի օլան Ֆրէնկլերի գալլանիլըպ , էէրիտէն օլանարը գալլանաճագ տրըլար ,
վէ մէջիսլէրինի րէիսի ֆաղիէթլի Փարիս արքեպիսկոպոսա ճէնապլլերի օլուպ , մէր
քէզլերի տախի Փարիս շէհրի տիր , Պու ընկերութիւն պագը մէթմէպլլէր աշըպ շարգ
թէրաֆըրընտա պու վէճհ իլէ իլէ եարայաճագ քահանալըպ չօճուգլարը թէրպիէ իթ
տիրէճէք , քէզպլլէր շարգլն հէր թէրաֆընտա օ մահպլն հիւքիւմէթի նէզարէթի ոլ
թընտա օլարագ էրէք վէ գլլգ չօճա գլլարը թէրպլլէսի իշիւն մէթմէպլլէր աշըպ , շիմ
տիլի հայտէ մէվճուտ օլան միլլէթ մէթմէպլլէրինէ տախի եարարմ իտէճէք , վէ փէշի
նամ ֆրանսիլը գաղէթաը գալլինճէ Փարիս արքեպիսկոպոսա հիմայէթի թահթընտա
օլարագ շիմիթի հաղտէ Փարիստէ պիր փափաա մէնզլի աշըմըշ օլուպ , պիր թէրաֆ
տան տախի ընկերութիւնուն տէօրթ օրնըթ աղարըրնտան վէ տպիր տինտաղարըր ա
թիլլէլլէ աղճէ թօլլամագտա պուլունմուշ տուր : Պու նպարտան մատա պու քրիստոն
եաղըտ վէ գարտաշ մուհապէթիսէ մուվաֆրգ օլան իթմիթիադըն վիճուտէ կլըմէսի ի
շիւն տուպըր տախի սրմարըրըպ պաշլըճա հէր այրն իլք բաղարընտա , իւշ պէջիւք
քրիսթիան քիլիսէլլերինի անտըրմագ իւղըէ լատինճէ , լումճա վէ էրմէնիճէ պատարագ
սէյլէնէճէք : Էրմէնիճէ վիլլէթ վէ տուպար Մուրատեան մէթմէպլլին քիւշիւկ քիլի
սէսինտէ իճրա օլունաճագ , Էագ թաարընըն լուվիւ քէրէմի իլէ պու ընկերութիւն
միւշկիւլթ վէ միւնաղաթմըն միւմիւն մէրթէպէ էօնիւնիւ քէտալիլլէք , սէմէրէյի
խայրիէ իսթիւնալինէ ալվամ իտէպիլտիսի հարտէ ումումի էրմէնի միլլէթի հագգըրտա
տախի պէջիւք թէրիսի օլաճաղը չիւփնէսիլ տիր :

ԹԱԼԻՄԱԹԸ ՆԱՓԻԱՅԸ ԱԽԼԱԳԻՅԷ

Իւշ շէյ վար տըր քի եաղընըլ յիճրատտէ պէլլի օլուր , ճէնկ
տէ՝ ճէսարէթ , մուխաթարատա՝ շաշըրմամագ , իտպարտա՝
տուլթլուգ :

Պօրպաղըլ մուխաթարայը զայէթ պէջիւք՝ վէ ճէսարէթ
զայէթ ու ֆագ կէօսթէրիլ , պաղէն իրիսի տախի ինսանը զայ
րէթտէն աիւշիւրիւր :

Իլին ու զանաճատըղը մէյվէի զօր իլէ գօբարմաղ , չօք սէ ֆա
պիւթիւն տաղըն գըրըրմասըլա նէթիճէ պու լուր :

ԱՆՎԱՆՈՐ ՍԻՒԼՔԻՅԵԼԵՐԻ

Ի Ն Կ Ի Լ Ի Ձ

Ի-լ-նձի- յեճառաբն պագիյն :

Իսկիլիզ Գո-վէի պերի վէ պաւրիէ-ի, Եանի Գար-

վէ Կէիլձի Գո-վէի :

Իսկիլիզ տէվէթի պու սէնէ թէտարիքեաթոն պուլունտու-
ղունտան կէրէք տէնիզտէ վէ կէրէք գարատա գու վէթինի ար-
թըրմը տըր : Գարա ասկէրի օլարագ Իսկիլթէրրատա վէ տոտ-
լարտա 18 պին աթը , 180 պին փիատէ վէ եիրմի իքի պին
թօփճու տսկէրի վէ եիւզ պին բէտիֆ միսպի եէրլի ասկէ-
րի վար քի ճէման 320 պին նէֆէր իտէր . Հինտիստանտէ օլան
իսլամ , վէ հինտլի վէ իսկիլիզ ասկէրի վէ զապթիէ նէֆէրաթը
պուլնարտան պաշգա տըր : Վէ ախէր սէնէլէրտէ պուլուն նըս-
ֆը իլէ տախի իտարէ օլմուշ տուր , Տէնիզ գու վէթի տախի
պու սէնէ արթըրմըր օլմալէ , հաղըր վէ ամատէ օլարագ
տիւնեանըն հէր թէրաֆընտա մէմուրիէթտէ , վէ Իսկիլթէրրա
լիմանլարընտա 30 դըթա իւշ անպարը , 80 իքի անպարը , 100
ֆրգաթիյն վէ իւշ եիւզ տահա ուֆագ տօնանմը սէֆինէլէրի ,
վէ օն իքի ալթընտան չարիլը իքի անպարը , 30 վարօր ֆրգա-
թիյնի , 80 գորվէթ վէ 60 տահա ուֆագ վարօրլէրի վար քի ,
ճէման պէօյիւք քիւշիւք վարօր վէ եէլքէնլի 692 կէմի էտիպ ,
տէրունլէրինտէ 38 պին նէֆէր , վէ 24 պին թօփ վար : Պու
գատար կէմի իւշ ֆրգայա պէօլիւնմիւշ օլուպ , պիրի սէյապ ,
վէ պիրի ալ վէ պիրի մավի սանձագ չէքէր , իտարէլէրի տէ ա-
րը այրը տըր . քեզալիք պին իքի եիւզ գատար պէօյիւք վէ քիւ-
շիւք թիւճար վէ գօմբանիա վարօրլէրի վար տըր քի չօղու իգ-
թիզա իթտիյի վագթ միքիէ վէրիլմէք իւզրէ եաբըրմը տըր . վէ
40 պին պէօյիւք թիւճար կէմիսի վար քի տէրունլէրինտէ 300
պինէ եագըն ուսթա կէմիճի վար տըր . պուլնարտան մատա
սիլատա օլարագ հէր ան հաղըր վէ իշէ եարար օլաճագ եիւզ
պինտէն զիատէ մարնէլի վար տըր :

Պարտւել ի-թ-լեթի Բե-Դե-Թե-Ի-Ե-Ն Բերի-Կ :

Եւիզ տիրհէմ Թեմիզ սուտա պէշ տիրհէմ փոթաա վէ օն տիրհէմ շապը սըճապտա էրիթ վէ պիր էյիճէ քէ օրիւրիւնճէէ տէք չալգա . պատէհու պիր մըգտար տա սապուն աթ ճիւմէ սի պիր էյիճէ էրիւիպ գարըշարգտան սօղրա , պիր պէզ պաթըրրպ գարարմըշ կիւմիւշիւ օվարտարգտա զայէթ փարլագ վէ եէնի կիպի օլուր :

Զի-Կ ֆաթի-րի-Կ Ե Բալուր Գաթ Ե Բալուր-Կ Ի-Դէ Դաճու :

Պէյազ պիրըր գըրըգըրընտան պիր իքի բարչա չէյ պէշ օն տապիգէ Թեմիզ սուտա գայնաթտըգտան սօղրա տէ օյիւպ Թող իթմէլի , վէ զայէթ ինճէ օլմասը իչիւն պատէհու պիր սօմագի Թաշ Իւզէրինտէ տաիի վաֆիր էզմէլի . պու վէճճ իլէ հաղըր օլտուգտան սօղրա պիր Թագէ եումուրթա պէյաղը իլէ պիր էյիճէ գարըշարըրպ , մաճուն եաբմալը . Պու մաճուն իլէ եաբըշան չիւի վէ ֆաղֆուրի վէ Թաշ , պաշգա եէրինտէն գօրա պիլիւպ , եաբըշան եէրինտէն գօբամազ , վէ սըճաղա տաիի տայանըր :

Հ Ի Ք Ե Ա Յ Ե Ճ Ի Ք

Իքի կէօզիւ աիլ պիր խաթուն ճէրրահըն պիրիլէ մուգավէլէ կիրիշիւպ մուտիճէ իլէ կէօզէրինի աչապիլտիյի հալոտ պին ալթուն վատ իտէր . Ղէրրահ մուալիճէյէ պաշտարը կիւն տէն էվին իչինտէքի բահատա աղըր եիւքոտ հաֆիֆ էշեայը պիրէր պիրէր աշըրմոյա պաշար . վէ նիհայէթ պիր չէյ գալմու տըղընը կէօրտիւքոտ , գարընըն կէօզիւնիւ աշըպ պին ալթունու իսթէր . գարը էօթէյէ պէրիւյէ պագըպ չէքմէճէսինի , սաաթընը , ըրըգընը կէօրմէտիյինտէն , սինեօր ճէրրահ վագտա կէօզիւմիւ աշտըն ֆապաթ Թէքմիլ կէօրէմէյօրում . չէքմէճէմ սաաթըմ ըրըգըմ վարըտը օնարըր կէօրէմէյօրում . օնարըր տա պանա կէօսթէր ագճէյի վէրէյիմ տէր :

ՏՕՂՐԵՓԻԷ

Իւնիսի Տեմապէն պաշտօն :

Պաշտան ագտեմ ահալալէրի պէյան օլունան Սլտարիա վէ
Օօչրա երլորդարի կիւնէշ իլէ , սաքին օլտու զուժուզ քիւր
րէի զէմինին աբասընտա պուլունտուզլորընտան , պունլար Սէյ-
եարալը Սէֆէէ եանի պիլտէն աշաղը երլորդար թապիր օլու-
նուր . չիւնքի հէմ պիլտէն զիատէ կիւնէշէ եագըն օլուպ հէմ
տախի հիշ պիր վագըթ եիւքսէլիպ թէփէմիղէ կէլէմէլլէր :
Քիւրրէի զէմինտէն սօղրա կէլէնլէր Սէյեարալը ալէ եանի պիլ-
տէն եիւքսէք երլորդար թապիր օլունուրլար . նիչին քի պիլ-
տէն զիատէ կիւնէշտէն ուզազ օլարագ , պիլտէն աշըզ վէ
եիւքսէք հիլատա կիւնէշին էթրաֆընը տօլաշըրլար :

Իրմէնիճէ Հրատ , վէ արագձա Սէրրիս , վէ ֆրանսըզձա
Մարս թապիր օլունան երլորդ , պու Սէյեարալը ալէ տէտիյիմի
զին իւքի տիր . պու երլորդ քիւրրէի զէմինտէն ճիւզէի ուֆա-
րագ օլուպ , րէնկի գըրմըղըձա տըր քի , սատէ կէօզ իլէ տախի
պու ճիհէթլէ ախէր երլորդարտան ֆէրգ օլունուր : Սէ եիւ-
մի տէօրթ սաաթ զըրգ տագիգէտէ քէնտի միհվէրի իւզէրինէ
կիւնտէլը տէվըրինի իճրա իտիւպ կիւնէշին էթրաֆընտա սէնէ-
վի տէվըրի պիր սէնէ վէ 322 կիւն տիր . վէ կիւնէշտէն ուզապ-
լըը եիւզ զըրգ միլիոն միլ օլուպ , ալթմըշ միլիոն միլ գատար
տախի քիւրրէի զէմինտէն ուզազ արը : Պէօլըք վէ գուվլէթ-
լիւ տիւրպիլլէր իլէ պաղըրլորը հալտէ պու երլորդըն իւզէ-
րինտէ տախի տէրէ տէփէ մահալլէր վէ հալա սղամէթի փէք
աշիքեար կէօրիւնիւր իսէ աէ . պագէն տախի իւզէրլէրի էօր
թիւլիւպ մուփագաթէն կէօրիւնմէզ օլտու զուժուտան , վէ ա-
շըրըգ տա եինէ էվէլքի շէքլէրի պօզուլմայարագ կէօրիւնիւր
օլտու գլարընտան , էրպապը նուձում պունլարա հալա վէ պու-
լուտ , վէ պուզ վէ գար ալամէթլէրի տէմիշլէր տիր :

Իրմէնիճէ Դուսընթագ , վէ արագձա Միւշթէրի , վէ ֆը-
րանսըզձա Դիւրիթէր թապիր օլունան Սէյարէ կիւնէշտէն

350 միլիոն միլ վէ տիւնն ատան 280 միլիոն միլ գատար ու զագա-
տա տրր , վէ քէնտի միհվերի իւզրէ կիւնտէլիք տէվրինի օն
սաաթ գատար վագրթաա իճրա իտէրքի , ճէսամէթինէ նա-
զարէն փէք աշորը չապու գլուգ տէմէք տիր , չիւնքի քիւրրէի
զէմինտէն հիչ օլմազ իսէ 1339 տէֆա պէօյիւք տիր , վէ սէ-
նէլիք տէվրինի 11 սէնէ վէ 313 կիւնտէ իճրա իտէր , չէօյլէ
քի սապիթ երլտըզարա նիսպէթլէ պու երլտըզ կէօյիւն հան
կը թէրաֆընտա կէօրսէք պիր տախի թըպզը օ մահալտէ կէօր-
մէք 11 սէնէ վէ 313 կիւնէ միւհթաճ տրր : Պուսուսն իւզէ-
րինտէ վէ օրթալարընտա տախի տիւզ տիւզ վէ ո-ֆուգի (հու-
րիգոնական) լէքէլէր կէօրիւնիւպ , պու լէքէլէր պազը տարա-
լըպ պազը կէնիշլէնիրլէր իսէ տէ , ուֆուգի հուտուտաան չը-
գըպ էթրաֆա ետըլտըզլարը կէօրիւլմիւշ տիր , վէ զայէթ
ուզագ օլտուղուստան , պու լէքէլէրին նէ օլտուղու մալիւմ
օլամամը տրր : Պու երլտըզըն պիգիմ այ միսիլու էթրաֆըն-
տա տօլաշըր տէօրթ տանէ րէտիֆ երլտըզը տախի վար քի ա-
տէթա տիւրպին իլէ տախի կէօրիւնիւրլէր :

Իրմէնիճէ Լըրեւակ , վէ արապճա Օուսէլ վէ ֆրանսըզճա
Սաթիւրնը թապիր օլուսան Սէյեարէ միւշթէրիտէն պիր ազ
ուֆարագ օլուպ , կիւնէշաէն 750 միլիոն միլ ուզագ տրր :
Պուսուսն իւզէրինտէ տախի միւշթէրի միսիլու ուֆուգի լէ-
քէլէր վար իսէ տէ փէք գօյու տէյիլ տիրլէր : Լնճագ պու
երլտըզն իւզէրինտէ կէօրիւնէն էն թաճիւպիւ շէյ , էթրա-
ֆընտա օլան րշըգտան չէմպէրի տիրքի կէօր եիւզիւնտէ ա-
խէր հիչ պիր երլտըզ իւզէրինտէ կէօրիւլմիւշ շէյ տէյիլ տիր :
Պու չէմպէր էվիլէտէն պիր տանէ զանն օլուսուպ , սօլրատան
գուվիլէթիւ տիւրպինլէր տէլալէթիլէ իչ իչէ պէշ ալթը տա-
նէ օլտուղու ֆէրք օլմուշ տուր : Լալընըզ պու չէմպէրին ճիւ-
մի հիսապ օլուսուսուգտա քիւրրէի զէմինտէն 27 գաթ պէօյիւք
օլտուղու թէպէյեիւն իտէր : Պուսուսն սէնէվի տէվրի 29 սէնէ
վէ 166 կիւնտէ իճրա օլուր , վէ էթրաֆընտա եէտի ատէտ պի
զիմ այ միսիլու րէտիֆ երլտըզը տախի վար տրր , քի կէօնակ օն
պիշիմէրէ կիրէրէք տիւրպին իլէ նազար իտէնլէրէ զայէթ թօ-
հաֆ պիր սէյիւր օլապիլիւր :

Իլէրի-է պէվս օլուսաճա :

Թ Վ Ա Ր Ի Խ

ՎԵՆԵՏԻԿ ՎԵ ՃԻՆՒՎԷԶ ԿԵՄԻՃԻԼԵՐԻ

Վ.Լ. ՔՐԻՍՏՈՓ ՔՕԼՕՄՊՈՒՆ

ԱՄԵՐԻՔԱՅԸ ՊՈՒԼՄԱՍԸ

Ինչի վե ինչնի մեծապէս պահել :

19 .

Քօլոմպօսուհն այսպէս գարայտ պատրուը կիպի , իւր իշի հէ ման եէրէ գաբանու պ պունճա մուխաթարաւարտան գուրթու լարագ , պէօլէ Թալիմ լուծֆ վէ ինայէթէ նայիլ օլտուգլարըն տան տօլայր պարի թաալա հազրէթլէրինէ համա իւ սէնալէր օգույարագ իճրայր թէչէքքիւր իթմէք օլտու : Պատէհու գը լըճընը չէքիպ , վէ գըրալըն սանճաղընր տիքէրէք , պու եէնի տիւնեանըն Սպանիա գրալը մալի օլտուղունու եիւքսէք սէսլէ իլան իլէտի : Վէ թայֆէլէր քէմալը շազլըզ վէ մէսէրրէթ օւ տալէրի իզհար իտէրէք , ինայէթը պարի իլէ սէլամէթէ չըգ տըգլարընա պիր էսէրը էպէտի պրագմագ իւզրէ պուլտուգլարը գարանըն իսմինէ պիլ իթթիֆագ սպանեօլճա Սան Սալլաօր եա նի (Սուրբ Փրկիչ) թէսմիլէ իլէտիլէր :

Պու էսնատէ եապանիլէր սպանեօլլարըն պու սէճտէ վէ թէ չէքքիւր հարաքէթլէրինի կէօրտիւքտէ , հայրէթտէ գալուպ , զայէթ իհթիրազլէ եանլարընա եանաշարագ , Եպանեօլլարըն էսպապլարընը վէ փարլագ սիւահլարընը սէր իտիւպ , սպանեօլ լար տալիս անլէրի պիր էյիճէ կէօղտէն կէչիրէպիլտիլէր :

Պու եապանիլէրին ըէնկի գըզըլ պագըր ըէնկինտէ օլուպ , մաշարը սիահ վէ զայէթ ուղաւն վէ սըգ վէ եումճագ օլարագ օմուգլարընը էօրթմիւշիւտիւ , վէ քէնտիլէրի սնատան տօղմա չըպլագ օլուպ , իչլէրինտէ եաշըլարը տալիս թապիաթտան սա գալընը իտիլէր : պաշարը էլվանը ըէնկ ուղուն թիւլէր իլէ տօնանմըչ , վէ եիւղէրի վէ պէտէնլէրի կէօնակէօն պօյալար վէ

տճալ ածայրիւ պէսմէր ինչ նազ զլուսնուտու : Վէ էքսէրիսի-
նին էլինտէ ուճարը սիւրի չագմագ թաշը վէ օգ կիպի գամը-
լար վար իտի : Քօլօմպոսուն պօյու ճիւմէտէն երէքսէք, վէ
կիտիսի ելպիսէ աղըր վէ իշէնմիշ զլուսնուտան, քեաֆֆէսի
որդգաթլէ օնու զիտտէ սիւզմէքտէ զլուսնուտան, Քօլօմ-
պոս, եանաշըն տէյի իշարեթ իթտի իսէ, իլէրի կէլէճէք եէր-
տէ գօրգարագ կէրի կէրի չէքիւրիլէր, վէ իւզէրլէրինէ պիր
գաշ սպաննօլ ասկէրի կիթտիքտէ, պիւսպիւթիւն իւրքիւպ,
եագըն օրմանա տաղըրլարըր : Ապանիլէրին պաւ վէճճ իլէ
կէնտիստէն իճթիրագ իթմէլէրինէ կէրէի կիպի ճանը սրգըրպ
տիւշիւնմէքտէ իքէն, սպաննօլար պոննարտան պիրինի էլէ
կէլիւրիպ հուղուրունա կէթիւրիլէր : Քօլօմպոս տէրագապ սէր-
պէսթ պրագըն տէյի էմր իտիւպ, վէ Միւրիգա արապլարընըն,
րէնկիլի սգուֆիէ, վէ չընղըրագ, վէ պօնճուգ միսիլու օյուն-
ճագլարա փէք զիտտէ հալէսլէրի զլուսնուտու օրալարա կիտէն
կէմիճիլէրտէն էվէլճէ իշիթմիշ զլուսնուտան, եապանիսին
պաշընա պիր ալ սգուֆիէ կիտիւրտի, վէ պօյնունա պիր պօն-
ճուգ կէրտանըրգ, վէ գոււղընա պիր շիֆտ ուֆագ չընղըրագ
թագարըրըրտա, եապանիսին սէվինճիւտէն տիւլանէ կիպի սրչ-
րատըրընը կէօրիւպ, արգատաշարընա կիթմէք իւղըն սալըվէր-
տի, վէ օնլար տա կէլիւրէ պէօյլէ հէտիլէր վէրէճէյիսի իշա-
րէթլէ աղնաթտը :

Ապանի պու օյունճագ հէտիլէլէրիլէ արգատաշարընա
տէօնտիւքտէ, պօնճուգլարա վէ չընղըրագլարա նատիտէ պիր
չէյ կիպի պագմատան տօյամաղլարըրտը . վէ պարապար կէլիւսէ-
նիղ սիղէ տէ վէրէճէքլէր տէյի աղնաթտըրտա, փէք չօղու ըս-
պաննօլարա կէլէրէք, գարը գրգան, իճթիար վէ կէնճ թայ-
ֆէլէրին էթրաֆընը ալըպ, պօնճուգ կէրտանըրգ վէ չընղըրագ
իսթէմէյէ պաշատըրար :

Լէնի տիւնեանըն պու եապանիլէրի զայէթ գօրգագ վէ թա-
պիլէթլէրի հաղիմ վէ ագըրլարը եանա պիր մաիւլուգ իտիլէր :
Պունլար եէլքէնիլ Նւրօբա կէմիլէրինի կէօրտիւքտէ, ագըրլարը
էրմէտիսիտէն պէօյիւք կէօ գոււշարը զանն իտիւպ, պէյապ
ատամլարը տաիսի կէօտէն էնմէ տիրլէր գըյաս իտէրլէր իտի :
Վէ պիթթապի վուգուֆճուլուգ փէյտա իաիւպ, սպաննօլա-

րըն էլ պիտէ լէրինի, վէ բարլագ տիւյմէլէրինի, վէ սիւահարընը գարըշորըմագ տան տօյամաղլարըտը, իլա գրլըճլարըն բարըլթը սընա հատտէն աշըրը թաճիւպ իտիւպ, քէսկին օլտուղունու տախի ագըլ իտէմէյէրէք, չօգլարը գրլըճը աղղընտան թու թարագ էլլէրինի քէսիպ գանաթորըար, անճագ քէնտիլէրինէ էն տէհ շէթլիւ շէյ, թօփուն տիւման վէ ալէվ վէ բաթլամասը կէօ րիւնիւպ, երլորըրմ գանն իտէրլէր իտի. վէ իւք սէֆա էօնլէ րինտէ աթըլորգտա հէփսի պիրտէն եէրէ չարփըլըպ, երլորըրմտան վուրուլտուլար գըյաս էթտիլէր:

21.

Պագըլարընըն պուրնունտա վէ գուլագլարընտա, սպանեօլ ար խալիս ալթուն փարչալարը միւշահէտէ իտիւպ, պօնճուգ վէ չընղըրագ իլէ տէյիշմէյի ճանլարընա միննէթ օլտուղունու կէօրտիւքտէ, Քօլօմպոսուն քէնտիլէրինէ վատ էթտիլի թա ճիւպլիւ մէմլէքէթլէր, եանի ալթունուն պիգտէքի տէմիր վէ գուրշուն կիպի պօլ օլան եէրլէր խաթըրըլարընա կէլտի. իմտի պու մատէն պուրալարտա նէրէտէն չըգար տէյի եապանիլէրէ իշարէթլէ սիւալ իլէտիլէր իսէ, օնլար տախի ճունուպ (հա րաւ) թէրաֆընը կէօսթէրիւպ, օ թէրաֆտա պիր պէօյիւք մէմլէքէթտէն չըգար օլտուղունու քէզալէք իշարէթլէ աղնաթ տըլլար: Վէ քէյֆիէթ Քօլօմպոսուն տախի մալիւմիւ օլտուգ տա, թաճիւպլիւ Չիփանկօ ատասընը կէօսթէրիյօր օլտուգլարընա ասլա շէքք վէ շիւփհէսի գալմատը: Հաթտա պուլուն տուգլարը Սան Սալվատորուն պիր ուֆագ ատա օլտուղունու աղնատըգտա չար չապըգ թէտարիքեաթընը կէօրիւպ, օ ալթըն վէ կիւմիւշ մէմլէքէթինէ աղիմէթէ գարար վէրտի. վէ կէրէք հէտիէ վէ կէրէք իլթիֆաթ իլէ, եապանիլէրին պիր գա չընը պարասպար կէլմէյէ րաղը էտիպ, օլ վէճհ իլէ ագըլարը եր մէտիլի պիր եօլճուլուղա, վէ էնկինլէրէ տալմայա րաղը օլտուլար, վէ կէմիէ կիրտիքտէ, կէմինին ճէսամէթինէ, վէ տիրէքլէրին եիւքսէքլիլինէ, վէ հալաթլարըն գուվիլէթինէ վէ թօփլա: րըն էօրֆիւնէ հայրան օլուպ գալըրլար իտի:

Խարթա գուլանիանլարա, վէ ճօղըաֆիայա աշնա օլանլարա մալիւմ օլտուղու վէճհ իլէ, Մէրիգա գըթասընըն ճունուպա եագըն օրթա եէրինտէ, թագըմ թագըմ իրիլի ուֆագլը ատալար օլուպ Քօլօմպոսուն իւք էվիլէ պուլուպ Սան Սալվատոր

Թէոմիյէ իյէտիկի տախի Լ-գայի, եախօտ Պաճաճա Թապիր օլունան առաջարկն պիրի իտի քի, խարթալարտա տախի հալապու իամ իլէ զիքր օլունուր, Իմտի մէզքիւր Սան Սալվատօր առաջարկն Թէրք իտիւպ, Չիփանկօ առասը գըյաս էթտիքլէրի Թարաֆա սօղըու վէ եապտիլէրին գլաղուղըուղըու իւզըէ եօլա բէվան օլտուլար. վէ () Էեանոսուն պու Թէրաֆլընը տախի բոսթ հափա իլէ իմրար իյէտիքտէն սօղըա, վասի պիր գարայա տախի Թէսատիֆ իտիւպ, սէվինճլէրի տէրէճէի քէմալէ վասլ օլտու: Պու մահարտէ կէօրտիւքլէրի զիւմիւթ կիպի եէչիւլիյին լէթաֆէթի, վէ կէօնակէօն չիչէքլէրին լայհէօի, Հինտիստան հազգլնտա նազլ օլունան հիքեայէլէրէ զայէթ մըթապըգըտը: Վասի օրմանլար իլէ տաղլար տէփէլէր սօնանմը օլուպ, աղաճլարն իրչըլտըսը, վէ չիչէքլէրինն նէֆիս գօգուլարը պիր գաչ միլ աչըգ տէնիզէ գատար վասլ օլուրուտու: Հէր ճինս վէ հէր բէնկ փափաղան գուչլարընըն Թիւյլէրի կիւնէչլն շալգընա Թէսատիֆ իթտիքտէ, էլվանը էլմաս միսիլու փարլայըպ կէօղլէրի գամաշտըրըտը, իչ Թէրաֆլարընտէ պունլարտան իրի վէ պունլարտան տիւպէր ալ վէ պէյազ Թիւյլիւ գուչլար տախի պուլունուպ, քիւմէ իլէ եէրէ գօնտուգլարընտա, միւզէյէնն տսկէր Թապուրլարընա պէնզէրլէրտի, վէ կիւնէչէ կէլտիքտէ ալէվ կիպի բարըլտը սաչտըգլարընտան սպաննօլար պունլարաֆլան գուչլ- Թէոմիյէ իթտիլէր.քի ալէվ սաչան տէմէք տիր, էլ հասը պու Թաճիւպէ շայան մէմէքէթին էն ուֆազ չալլարընա գօնան պէօճէքլէրին բէնկլէրի տախի կէօղլէրէ բուլան կէօրիւնիւպ, ալթուն վէ կիւմիւլէ մըլանմը լալ վէ զիւմիւթ վէ եագուլ կիպի բէրթէվ սաչարըտըլար: Եննի տիւնեանըն պու ահվալի զարայիպ վէ միւպալտա տախի կէօրիւնիւրսէ տէ, տիւնեանըն օրթասընա եանի իքի մինթագանըն (գօտի) արասընա տիւլէն մէմէքէթլէրին քեաֆֆէսի գուտրէթտէն պու վէճհ իլէ զիւգըյմէթ նէպաթաթ վէ հայվանաթ իլէ տօնանմը օլտուղու չիմտիլէրտէ պիւթիւն եօլճուլարա մալիւմ օլուպ, հաթտա պու անէտէք օ Թէրաֆլարտա սաքին օլան տիւլէնիլէր պալօյա կիթտիքլէրինտէ սաչարընա էլմաս եէրինէ պու բարլազ պէօճէքլէրտէն սօգուպ, ալիղէ վէ լամբալարըն շալգըլա զիւգըյմէթ միւճէվհէրաթ վէ պրլանթա Թաչլարտան զիւտէ փարլայըպ շալգ վէրտիքլէրի մալիւմ տիւր:

Քօլօմպոս ետպանիւլէրտէն պու առանըն իսմի Վոպա օլտու-
ղունու աղնայրոյ Սպանիա գրալ վէ գրալիչաորնըն պէօյիւք օղ-
լու Տօն յուանըն իսմինէ յոմնա թէտիէ իյլէտի իսէ տէ , օ
իսմ պաթալ օլտուպ , պու անէտէք Վուպա իսմի գալմըշ տըր :
Քօլօմպոս պուրալարը տայիմա Միանըն պիր բարչասը վէ Հին-
տիստանըն պիր թէրաֆը զանն իտիւպ , վէֆաթընա գատար
պու ֆիքիրէ զահիպ օլտու : Հէր նէ հալ իսէ պու արատա սա-
քին օլան ետպանիւլէր տախի , Վուգայի առատը առամլարը կի-
պի գըրմըղը եիւղլիւ վէ սագալըզ ըտըլար : Քօլօմպոս պուն-
լարը տախի եէնիտէն ուֆապ թէֆէք թօհաֆա տայիր հէտիյէ-
լէր իլէ քէնտինէ ճէլպ իտիւպ , պէրապէր եօլճուլուգ իթմէք
իւղըէ փէք չօգլարընը բազը էթտի : Վէ հէտիյէլէրինէ պէտէլ
օլարագ , պուրունլարընտան վէ գուլագլարընտան վէ անլարըն-
տան փէք չօգ ալթուն բարչալարը Քօլօմպոսա թէտլմ իյլէտի-
լէր : Վէ ետպանիւլէրին պաշը գըլաս օլունան պիր պէօյիւքլէրի
տախի աղաճտան օլուլմուշ սիւրէթէ պէնզէր գապա պիր գա-
ֆա տախի կէթիրտի քի , կէօղլէրի , աղզը , պուրնու վէ գու-
լագլարը տախի խաս ալթունտան իտի : Վէ պու առատէ իգա-
մէթ իյլէտիլէրի էսնատէ սպանեօլարըն տահա պիր թաճիւպ
իտէճէք շէյլէրի շու օլտու քի , առանըն հէր թէրաֆընտա չօ-
ղալմըշ գուրու պիր ճինս եաբրաղը ետպանիւլէր իչ իչէ գօյուպ վէ
տիւրիւպ եուվարայըպ , պիր ուճունտան եագարլար վէ օ պիր
ուճունու աղըղարընա ալըպ տիւման թիւթտիւրիւրլէր իտի :
Պու եաբրագլար թիւթիւն եաբրաղը իտի քի , ետպանիւլէրէ
պագարագ սպանեօլար տախի քէյֆ էտինիւպ եափաշ եափաշ
պիւթիւն Նւրոբայա եաեըտը : Պունտան էվվէլ Միա էհալի-
սինին տախի քէյֆ իչիւն պէօյլէ պիր շէյ գուլանըր օլտուղու
նամալիւմ տիւր :

Իմտի Քօլօմպոսուն ագը ֆիքրի ետպանիւլէրին թարիֆ ի-
տիւպ իշարէթլէ կէօսթէրտիլէրի ալթուն չըգան պէօյիւք մէմ-
լէքէթ օլտուղունտան , Վուպա առատընտա չօք պիր վագըթ
էյլէնմէյիպ , ըիֆագաթընտա օլան օ պիր իքի կէմիյէ տախի ի-
շարէթ գալտըրտարագ , տէմիր ալըպ թէքրար եօլա ըէվան օլ-

տուրար : () կիւնիւ կիւնէչ պաթմայա եադրն Քօլօմպոս ար-
գասընա պագըպ , եալընը կէմինին պիրինին արգատան կէլաի-
յինի , վէ օ պիրինին կէօզտէն զայպ օլտուղունու կէօրտիւքտէ
տույտուղու աճը վէ գաստվէթ լիսան իլէ թարիֆ օլունամագ :
պու զայպ օլան կէմինին գապտանը Լընգօ Բինսոն ուտու քի ,
զայէթ ալչագ թապիէթի վէ գըղանձ վէ հասէտձի պիր ա.
տամ օլտուղունտան , կէչիձի պիր շէրէֆ գաղանմագ իւմիտիլէ
Բմերիգայը պէն պուլտում տէյի Լըրոբայա իլք խապերի կէօ.
թիւրէրէք պիր աղիմ միւքեաֆաթէ նայիլ օլմագ էֆքեարընտա
պուլունմասընա տայիր հագգընտա սուիզաննէ վէսիլէ վէրմիչ
օլտուղունտան , տօսթ գըյաս էթտիլի ատամտան պու վէձհ իլէ
իւյանէթ վէ ալչագըլք կէօրմէք տիւշիւնձէսի Քօլօմպոս կիպի
ալիձէնապ պիր ասէմին գալպինէ փէք աղըր կէլտի :

Ընձագ պէօյլէ պիր փաշարըղլա նիլէթինտէն ֆարիղ օլմայըպ ,
Քօլօմպոս իլէրիլէ եօլ վէրիպ , պիր ատա տահա պուլտու քի ,
ուզագտան գօյու մալի բէնկ կէօրիւնէն տաղլարըն տէփէլէրի
պուլուլթարա գարըշմըշտուր : Պու ատայը եապանիլէր կէօր-
տիւրէյին աճալ աճայիպ սէպլէր չըգարարագ , աղիմ գօրգույա
կիրիֆթար օլտուրար , վէ հիլէթ վէ հարաքէթլէրինտէն պու
ատանըն էհալիսի զայէթ վախշի , վէ եօրֆիւլիւ վէ ինսան եէ-
յիձի ճինստէն օլտուղու աղնաշըլտը , վէ իսմի Հաթիթի ատասը
իտի : Քօլօմպոսա պու պիչարէլէրին գօրգուտու ասլա թէյսիր
իթմէյիպ , եէլքէնլէրի արթըրըպ կէմիլէրէ եօլ վէրտի . վէ աղ
վագըթ իչինտէ ատայա վասլ օլտու քի հավասը զայէթ լաթիֆ
վէ իգլիմի միւթէտիլ օլտուղունտան , վէթանլարը սպանեօլա-
րըն խաթըրնա կէլիպ իսմինէ Սպանեօլա , եանի քիւչիւկ Սպան-
եա թէսմիլէ էթտիլէր : Պու ատայա վասլ օլտուգտան սօղրա
զուհուրա կէլէն վուգուաթը աճայիպէ , վէ սպանեօլարըն էս-
կի տիւնեատան պարապար կէթիրտիլէրի ույղունսուղ աիւ-
լագլէրինտէն վէ մինասիպէթսիգ հարէքէթլէրինտէն իլէրիւ
կէլէն աճըլաձագ հալլէրի զիյրտէ թարիֆ իտէձէյիլ :

Իլէրի-պէ պէլմ օլունաձագ :

Ֆ Լ Թ Ի Հ

ՍՈՒԼԹԱՆ ՍԷՆԻՍՍԻՏ ՀԱՅԹԻԹԻԼԻՄԻՆ

ՍՈՒԼԹԱՆՈՒ ՖԵԹՀ ԻԹԻՄԻՍԻ

1.

ՃԵՆԱՊԸ բնագործը ալէմին, խաղիքի քեաֆֆէի մէվճու տաթ
(ճիւղի վար օլաւարըն եարատըսը) պէնի առէմի թօփրագ,
տան խաղի իտիւպ (եարատըպ), բոլի զէմինտէ (եէր եիւզիւն
տէ) սաքին իթտիրտիլի հալտէ, բուհինէ սաաաթթը (մութլու
լուք) էպէալիէ վաա, վէ ճիւմինէ հայաթը մուվազգաթին
(վագրթը) պախը իթմիշ օլտուղունտան, քիշի՝ միւտաթթը
էօմրիւնտէ մալ վէ էմլաք հասըլաթըլա միւթէնէ ֆֆի (ֆայտա
չըգարմագ) օլուպ վէ ֆաթընտա պիլ ճիւմէ ալւնէա մալինի
տիւնէայա թէրք իթմէսի միւգթէզայի թապիաթը ինսանիէտէն
վէ հայաթընտա տախի ահվալը ալէմին պիգարար վէ պիսէպաթ
օլմասընտան նաշի էմվալ վէ էմլաքինտէն մահրում օլապիլմէսի
տախի միւգթէզայը հիքմէթը էսրարը ըէպպանիէտէն օլտուղու
էճիւտէն մէսէլա փէտէրինտէն մալ վէ էմլաք կէօրէն քիմսէնին
ճիւմէսինի զայ իտէրէք թէհիտէսթ (էլի պօշ) գալտըղը, վէ
փէտէրինտէն պիր հապպէ կէօրմէյէնին մալ վէ էմլաք վէ սէր
վէթ (զէնկինլէք) սահիպի օլտուղու հէր տէվրտէ հէզար էմ
սալիլլէ մէշհուտ (կէօրիւլմիւշ) օլալէլտիլի միսիլու, տէվէթ
վէ միլէթ վէ հիւքիւմէթլէրին իգպալ վէ ինքըրապարը տախի,
շախսը վահիտէ (պիր քիմսէյէ) վագի օլան թէպէտտիւլաթըն
պիր ճէմիէթլիճէսի տիմէք օլտուղունտան, պիր խանէ, պիր
չիֆթլիք վէ պիր ագարէթին մուէպպէտէն պիր շախս վէ պիր
ֆամիլէայէ պագի օլմատըղը միսիլու, մէմլէքէթ վէ էյալէթ
լէր տախի մուէպպէտէն պիր տէվէթ վէ պիր սիլիլէյէ մախ
սուս օլմայուպ սաքին օլտուղումուգ բոլի զէմինին գըթալարը
հիքմէթը էսրարը ըէպպանիէ իլէ, կեահ պիր տէվէթ վէ
կեահ պիր միլէթէ թէվճիհ գըրընմըշ օլտուղու ճիւմէյէ, վէ
խուսուսիլլէ թէվարիի աշնա էրպապը վուգուֆա մալիւմ վէ
պէտիհի տիր : Պու ճիւմէ թանղըր թաալա հազըլէթլէրի սէ
պէպսիզ ճէմիի էշէայը խաղ վէ իճաա վէ էհէայէ, վէ եինէ
սէպէպսիզ տէֆ իւ իգալլէ վէ իֆնայէ (պօղուպ գալորըմագ)

գտոր օրտու զու հայտէ, պու միւսաֆիրտանէ ի ալէ մտէ ետնի տիւն
եատէ հիքմէթը պալիզէի ընպպանիէ սիլէ պաղը է շէտը պաղը
է շէտէ (շէյլէր) սէպէպ խալփ իտիւպ, օլ սէպէպ ինտիկտէ ի
ճատ վէ իֆիսա իտէր, վէ պու ճիհիթլէ պիր շախս վէ պիր միւ
լէթ վէ պիր տէ վէթին իտպար վէ իզպալի վուգուինտէն ագ
տէմճէ սէպէպի օլան անվալը զարիպէսի (թաճիւպլիւ հալլէրի)
մուգատտէմ մագամընտա միւշահատէ օլունա կէլմիշ տիր :
Իշթէ Սթամպօլ կիպի պիր պէլտէի ճէսիմէնին ֆէթհիլլէ բու մ
իմէրաթորլու զունուէն քիւլ ինէն ինգըրազ վէ խարապիէթի տա
խի պիրտէն պիրէ հիքմէթլէ զուհուր իթմէյէրէք, պաղը վուգու
աթը սապըգէ տէլայէթիլլէ վիճուտէ կէլմիշ օլտուզունտան,
պու հիքէպէտէն թէլէզպիւզ հասըլ իթմէք իւզըէ էվէլճէ պու
միտիլլու խարապիէթէ տէլայէթ իտիճի զուհուրաթըն մուխ
թատար պիր սիւրէթլէ զիքրի թէնսիպ օլունտրաք քէյֆիաթի
զիյրտէ պէյան օլունուր :

2 .

Իժմա իմէրաթօրու պէօյիւք Վօսթանթինտս, Իժմայը թէրք
խալիպ, վէ շարգ (արեւելք) թարաֆընա կէլիւպ, Վօսթան
թանիէ (Սթամպօլ) շէհրինի պինա վէ շարգտա բու մ իմէրա
թորլու զունու իշտաս իլլէտիքտէն սօղրա, պու հիւքիւմէթ
քէնտի սիլիլէսինտէ գալմայարաք բու մ իմէրաթորլու զունու
նիհայէթինէտէք ետնի պին եիւզ սէնէ գարֆընտա պէշ ալթը
սիլսիլէյէ կէշիլիշ իտի. վէ պունտան սէքիզ եիւզ սէնէ ագտէմ
Վօմնէնտս սիլիլէսինտէ իքէն խաշակիր տսկէրի զուհուր ի
տիւպ¹ հէր թարաֆա եայրլարաք Իու միսթանէ տախի կէլաիք
լէրինտէ, մէզհէպ վէ թիճարէթ վէ զէնտաթճա հէր պիր շէ
թարզը ախէր օլմաք հատէպիլլէ բու մ միլլէթի ֆրգա ֆրգա օ
լուպ, պէնլէրինտէ նիզա վէ մարազա նօգսան օլմատրզը էճիլ-

1 Խաշակիլլէրէ ֆրանսիզճա Գրօպատ տէնիր : Պունլար Գուտու Շէրիֆի տին
սիլլէրին էլինտէն գուլթարմադ իշիւն Եւրօրանըն հէր միլլէթլէրինտէն վէ պաշլըճա
Սպանեօլ, վէ Իթալիան վէ Վիստրալարտան միւրէթլէթիւ պիր կէնիւլլիւ ապէր իտի
լէր. քի իքի էիւզ սէնէ գատար մի տոթթ շարգ վէ զարպտա մէշհուր օլուպ պատէհու
ինգըրազ պուտուլար : Պունլար Գուտու Շէրիֆի գուլթարաթմատրար իտ տէ, խաւմ
կիւրսհինի Վիտօլուտա պիր էյոմ մէքս իտէրէք էլլէրինտէն Եւրօրալը զուրթարտը
լար : Եւրօրա հիւքիւմէթլէրի տախիլլտէ պուլունտան տէրէ պէլլէրինի վէ զարպա թագըմ
լարին ճէնկէ կէթիւլլիւպ մէշուլ իտէրէք, հիւքիւմէթլէրին իսթիզալիլլէթինէ թաք
վիլէթ վէրաիլլէր : Տէնիլ աշըր Եէրլէրէ կիտիւպ կէլմէլլէրիլլէ, վէնէտիլլէր վէ ճիլիլլէր
լէրէ պէօյիւք թիճարէթ վէ վարիլթ գարուտա աշարլար, վէ Եւրօրանըն իմ վէ սէ
նաթ վէ մարիֆէթլէրին տախի շարգ միլլէթլէրինէ թալիմ իլլէտիլլէր : Պու ճիւմէ
պաղը միւլլէրիլլէրին էֆէարընա նաղարէն Բու միտանտա վէ Եւմէնիտանտէ, պու ի
ճատ իթաիլլէրի էէնիլլէրլէրէ ահայիլի պիր պիլլինէ տիւշիւրիւպ օ միլլէթլէրին ինգըրազ
լարըն տախի (իշիլիմալ տըր իսթէմէլլէրէք) ալթմ վէ վէսիլլէ օլմուշտուլլար :

տէն , Վոմէնէնու սիւսիլէսինտէն օլան իմբէրաթորլար քէնտիլէ-
րինէ իմտատա կէլէն պու գազալը տօսթլարը , տիւշմանտան ա-
շաղը թու թմայարագ , պունլարը պիր թագրիպ Մուստանտան
տէֆ իտիւպ , եալընը իսրամ իլէ ուղըաշմաղա գարար վէրմիշ-
լէր իտի : Խրիստիյանըղըն սէլամէ թինէ ճան ֆէտա իտէն խա-
շակիր ասկէրինէ , բուժ իմբէրաթորլարն պու վէճճ իլէ հա-
գարէթ իթմէլէրի Աւրոբա տէվլէթլէրինն աղիւմ ինֆաալինէ
միւճիպ օլուպ , վէ խաշակիրլէրին պիր գաշ տէֆա իսրամտան
եէնիլաիքլէրինի , վէ Վուսուու շէրիֆի էլէ կէթիրէմէաիքլէ-
րինի պունլարըն ֆէսաուընա համլ իտէրէք , բուժու կէօզտէն
պրագտըլար . վէ Պօտուէն նամ պիր ֆրանսըղ գոնթէսի վաֆիր
իւալիլի ասկէրլէ Վօսթանթանիէյի իքի տէֆա մուհատէրէ իթ-
տիքտէն սօղրա նիհայէթինտէ ֆէթճ իտիւպ իմբէրաթոր օլ-
տու , վէ պու տէվը , լատին իմբէրաթորլուղու տէվրի թէսմիլէ
օլունտու քի 60 սէնէ սիւրտիւ վէ ֆրանսըղտան ալթը իմբէ-
րաթոր օթուրտու . վէ պագի գալան էյալէթլէր տախի էքսէ-
րիտինի խաշակիր գօմանտարլարը զապթ իթտիլէր : Վօսթանթա-
նիէյի պու վէճճ իլէ ֆրանսըղար զապթ իթտիքտէն սօղրա ,
սապըգ բուժ իմբէրաթորու սիւսիլէսի տախի Անատօլույա կէշ-
տի , վէ իքիէ պէօլլէնտիւ . պիրինէ թրապուզան հիւքիւմէթի
տէնտի քի Սթամպուլն ֆէթհինտէն սօղրա օ տախի խիթամ
պուլտու . պիրի տախի բուժ իմբէրաթորլուղու տէնտի քի ,
փայիթախիթը շինիլլէք շէհրի օլուպ , իմբէրաթորլարը տախի
Բալէուրի սիւսիլէսինտէն իտիլէր :

Անատօլու թէրաֆընտա օլան պու բուժ իմբէրաթորլարը
կեան լատինլէրէ կեան իսլամլարա միւտահէնէ իտիւպ , Սթամ
պուլու էլէ կէշիրմէյէ ֆրսաթ կէօզէտիրլէր իտի : Վէ պիր արա-
լըգ բուժլար ֆէսատ չըգարըպ , շէհրին գաբուլարընը աշտըլար
վէ Սիքայէլ Բալէուրի շէհրի զապթ իտիւպ , Սթամպուլ իմբէ-
րաթորու օլտու , վէ սիւսիլէսի իքի եիւզ սէնէ իմբէրաթորլուգ
իտէրէք , Սթամպուլն ֆէթհինտէ խիթամ պուլտու :

3 .

Լատինլէր հէր նէ գատար աղ պիր միւտտէթ Սթամպուլ
հիւքմիթտիլէր իսէ տէ , պրագտըլարը իքի էսէր բուժ իմբէ-
րաթորլուղունտէն խարապընա պաշըքա սէպէպ օլտու . պուն-
լարըն պիրիսի , բուժլարը գըզըշտըրըպ Բօմա իլէ պօլուշտուր-

տուգլարը, վէ օ պիրիսի էյալէթլէրի զապթ խաւպ ասը բում
իմբէրաթորլարնա Մնաուօլուտա պիրէր բարչա եէր պրագտրգ-
լարը օլտու: Վէ իբի ախէր սէպէպ տախի եանի բումլարն էօ
թէտէն պէրու մէզհէպ մարազալարնա տէվամ իթմէլէրի, վէ
աշըրը սալթանաթ վէ սէֆասթէ տիւշմէլէրի օլտու քի զնրսէ
պէյան իտէճէյիզ. պուշլարտան պաշգա խաչակիրլէր տէնիզտէն
կէմիլէրլէ Մուսիտանն հէր թէրաֆընա եայրմալէրիլէ Ղօմ
նենոս իմբէրաթորլար տէնիզճէի պիւթիւն պիւթիւնէ թէրք
խաւպ, կէօզտէն պրագմը օլտուգլարնտան, ագ տէնիզ վէ
Սարմարա, վէ Ղօղազ իչի վէ գարա տէնիզի պիւթիւն տիւշ-
ման կէմիլէրի գաբլատրլար, վէ բում էյալէթլէրինն պիր պի-
րինէ պու եիւզտէն իշագիթթի գալմատըզնտան, պիր պիրինէ
եարտըմ վէ իմուտ իտէմէլէրէք այրը այրը գալըպ, տիւշմանա
մուսալթաթ օլամատըգտան մատա քէնտիլէրի տախի գօլպ գօ-
լպ տիւշմէն էլինէ տիւշտիւլէր: Վէ պիր տէ խաչակիրլէրին,
զահրէ վէ էսպապ վէ լէվաղիմաթը սայիրէլէրինի Վէնէտիկ վէ
Ճինիվիզ կէմիլէրի թաշմագտա օլտուգուշտան, պու մինասի-
պէթլէ բումուշն թիճարէթի եալաշ եալաշ պիւթիւն պու իբի
էճնէպի միլլէթին էլինէ կէշէրէք, բումլարն քեաֆֆէի վա-
րիթի էլլէրինտէն կիթաթի, վէ օլ վէճճ իլէ պիր թէրաֆտան
հիւքիւմէթլէրինն տայրէսի քիւշիւլիւպ, վէ պիր թէրաֆտան
տախի ագճէ միւզայիգասընա կիրիֆթար օլուպ սըգըշտրլար:
Վէ էկէր պիր եանտան խաչակիրլէր, վէ օ պիր եանտան
տախի պիր պիրի արտը սըրա մոզոլ թաթարլարտան Ղինկիզիւն
վէ աճէմտէն Վէնկթէմիւր ասկէրլէրի իսլամա էնկէլ օլմամըշ
օլսալար, իբի եիւզ սէնէ տահա ագտէմ բումուշն քէրիշան օլա-
ճաղընա շիւփհէ եօզուտու:

4 .

Իշթէ բում հիւքիւմէթի տախիլէն վէ խարիճէն պու հալտէ
էքէն իբինճի Սուլթան Վէհէմմէա ֆաթիհ իպնի Սուլթան Սու-
րատը սանի Էլի Օսմանտան եէտինճի փատիշահ օլարագ Էտիր-
նէտէ թախթը սալթանաթա Ճիլիւս իլլէտի: Քէնտիսի կէնճ
վէ ճէնկեալէր վէ հատարգ հիսագարգ ասկէր վէ վարիթթէ մու-
լէք օլտուգուշտան, Ճիվարտա պուլունան էճնէպի հիւքիւմէթ-
լէրի ֆէվք էլ տտէ էլլիլէր վէ հէտիլէլէր կէօնտէրէք իճ-
րայը ուպուտիթ իլլէտիլէր, վէ վէրկի վէրէն հիւքիւմէթլէր

տախի, զազապընա միւսթահագ օլմամագ իչին, Գօրգոս լարրն-
տան, քէնտի քէնտիլէրինէ վէրկիլէրինէ զամմ խաիւպ բէչինէն
թէրաֆընա իրսալ խլէտիլէր :

Սուլթան Սէհէմէտ Թախթա չըգտըղը կիւնտէն պէրիւ
Սթամպօլու զապթ խաիւպ քէնտինէ փայլթախտ իթմէք էմէլ
վէ արզուսինտէն խալի օլտմայրպ, ասկէրի Վարաման սէմթին
տէ ճէնկտէ, վէ սայրը էյալթթէրտէ տաղընրպ օլտու զունտան,
պիր աղ վագրթ մէքս խաիւպ, Ֆրսաթ կէօղէթմէքտէ իքէն,
բումլարըն քէմալը համագաթը վէ Թէտպիրսիլլիյի պիր ան էվ
վէլքէնտի խարապլարընա միւճիպ օլտու : Եւ յիլէ քի Սուլթան
Սէհէմէտին փէտէրի Սուլթան Սուրաաըն վագթընտա վէ
տահա էվվէլլէրի տախի շահգատէլէրտէն պաղըլարը սէրքէչլիք
էտիպ, Թախթը սալթանաթը զապթ իթմէք իւզրէ գօրպա գալ
դարրարըտը : պու վէճհ իլէ պիրինճի Սուլթան Սէհէմէտ Սիւ
լէյման շահգատէլի պօղուպ փէրիչան իթմիշ, վէ Սուլթան Սու
րաաը սանի տախի Սուսթաֆա շահգատէլի պօղմուշ իսէ տէ,
պունուսն օղու Օրխան Սթամպօլա գաչըպ բումլարա սըղընմըշ
ըտը : Վէ բումլարըն պու շահգատէի կէօղ հապսընտա Թու
թուպ, սալըվէրմէմէլլէրի վէ քէնտինէ մաաշ օլմագ իւզրէ օս
մանլը փատիշահլարը բում իմրէրաթորլարընա պիրէր մըգատը
ապճէ կէօնտէրմէքտէ խալիլէր : Իմոի Սուլթան Սէհէմէտ Վա
րաման օրտուսունտա ճէնկտէ իքէն բում իմրէրաթորլունէն էլ
չիլլէրի կէլիպ, Օրխանըն պիր սէնէլլիք մաաշը վէրիլմէտլիստէն
չիքէայէթ իտէրէք, էյէր պունտան պէօլլէ իքի գաթընը վէր
մէզլէր իսէ Օրխանը սալըվէրիլիզ տէլի գօրգու վէրտիքլէրին
տէ, Սուլթան Սէհէմէտին վէզիլի խալիլ փաշա պունլարը
կէրէի կիպի Թէքտիր իթտի իսէ տէ, Սուլթան Սէհէմէտ
Օրխան շահգատէնին խէլաաընտան զուհուրու մէմուլ օլան իւ
թիլալ, վէ ճէնկ վէ մարազալարը խորաք իտէրէք, հըրաընը սիւ
րէթա մէքս խաիւպ, էլլիլլէրէ տախի եիւզտէն Թալթիֆանէ
մուամլէլէ կէօթէրէրէք, աղ վագրթտան Վախրինէյէ կէլէճէ
յիմ, իճապընա պոգար վէ իմրէրաթորու խօշնուտ էտէրիմ
տէլի վատ խաիւպ պիր շէյ պէլլի իթմէրէք էլլիլլէրի կէրի
կէօնտէրտի : Վէ աճէլլէթէն Վարաման իլէ պարըշ խաիւպ,
քէնտիսի օրտուսունու ալըպ վէ եօլտա տախի վաֆիր ասկէր
Թօիլայարագ Լնատօլլուտան Լաիրնէյէ բէվան օլտու : Վէ կէլի
պօլլույա կէլտիլի կիպի, Օրխանա մաաշ Թախսիս օլունան Չիր-

մէն էյալէթի հասրլաթընը գապթ իտիւպ, պիւթիւն ըումլա-
րըն օ էյալէթտէն տէֆ իտիւպ գօվուլմալէրիւնի էմր խլէտի :
Վէ գըշ կիրէր կիրմէզ Լ'նատուլու վէ Տումէլինին հէր թէրա-
ֆընա ֆէրմանլար կէօնտէրիպ, պօղազ իշինէ պին աուարձը վէ
պին տիւրկէր . վէ վաֆիր ամէլէ, վէ քիրէճ վէ խօրասան վէ
թաշ վէ քէրէսթէ թէտարիք խլէմէլէրիւնի էմր խլէտի . վէ իւք
պահարտա Տումէլի հիսարը՝ վէ գալէսինին եաբըլմասընա գա-
րար վէրտի :

5 .

Պու խապէրի ըում իմրէրաթորու ալտըգտա, Սթամպուլու
գարուսուստա պէօլէ պիր ճէսիմ գալէ եաբմագտա նէ միւրատ
օլտուղունու աղնայրպ վէ ֆէնա նէթիճէ պուլաճաղընա ճիւմ-
լէնին գալպի էյիտէն շահասթ իթմէյէ պաշլաաղընտան ,
() ըրանըն մաաշընր տալա իթմէքտէն վազ կէշտիքտէն մաատա ,
թէքրար էլլի կէօնտէրիպ, պօղազ իշի գալսարնը եաբմագտան
ֆէրաղէթ իթմէսինի նիազ խլէտիլէր . վէ ֆաղլա օլարագ պիր
վէրկի վէրմէյի տալի թէքլիֆ խլէտիլէր : Սուլթան Սէհէմէտ
պու խապէրէ բիւր աթէշ օլուպ, « Խային ըումլար տէտի . պուշ-
ն տան ագտէմ Վարնա ճէնկինտէ մաճարլար իլէ իթթիֆագ ի-
տիւպ, փէտէրիմ Սուլթան Սուրատը Տումէլիյէ կէշիրմէտի-
լէր : Փէտէրիմ օ վագըթտան անտ իթմիշ իտի պու գալէյի
ն եաբմայա, շիմտի պէն իճրա իտէճէյիմ, Էմ քիմին հատտի
տիր քէնտի թօփրաղլմտա գալէ եաբմայը մէն իթմէք : Լիտին
ն իմրէրաթորունուգա սէօլէյին քի շիմտիքի փատիշահ, պուշ-
ն տան էվէլքիլէրէ պէնղէմէզ . օնլարըն եաբտմաաղընը պէն
ն բէք գօլայ եարապիլիրիմ . վէ օնլարըն թէտալիլէր իթտիլիւնի
պէն իճրայէ գատըրըմ : Պիր տահա հանկը էլլի պու միսիլ-
լու թէքլիֆաթ իլէ գարշըմա չըգարսա տիրի տիրի տէրիսինի
ն սոյարըմ տէտի » :

1452 սէնէտի մարտըն 21 ինտէ, հէր թէրաֆտան քիրէճ,
վէ Լօնիմիստէն, Լըլէլիտէն քէրէսթէ, վէ Լ'նատուլուտան թաշ
թաշընմայա պաշլաաղը, Լ'նատուլու վէ Տումէլի միրիմիրանլարը,
վէ սու պաշլարը վէ փատիշահ քէնտիսի տալի Լտիրնէտէն

1 Անատուլու հիսարընը Սուլթան Սէհէմէտին տէտէտի Երուրըմ Սուլթան Պայա-
զիւ 1394 սէնէտիտէ պինա խլէմիշ տիր :

պօղաղ իշինէ նազլ էթտիլէր : Լնատօլու թէրաֆընտա սաղը-
գա Սուլթան Պայաղլտին եաբուրղը կիւզէլ հիսար նամ գալէ
պօղաղ իշինին էն տար եերի օլտուղունտան եէնի գալէ իշին
պունուն գարչըրնտաքի ագընտը պունունու թէրթիպ խլէ-
տիլէր : Լնի գէմանտէ Տարա ('Խարեհ) նամ շահըն ասկերի
տախի պունտան Լնատօլույա կէշմիշ տիր, վէ շէրմէս նամ
փուլթուն փուլթխանէ սի եաբըլմըշ օլտուղունտան բումճա շէր-
մէյօն թապիր օլունմուշուտու : Պալէյի պաշտարգլարը վա-
գըթ պու փուլթխանէնին երգընթըսը հէնիւզ մէվճուտ իտի,
Սատրաղամ խալիլ փաշա գալէյէ պինա էմինի, վէ իհթիար Օաղ-
նուս փաշա տախի մուլափին օլուպ, փատիշահ քէնտիսի տախի
հէր կիւն նէ զարէթ իտէրտի : Պին տուարձը վէ պին բէնչպէր
գարա թէրաֆընա, վէ օ գատար ամէլէ տախի տէնիզ թէ-
րաֆընա մէմուր օլտուլար : Պունլարա հատօղ հիսապղըլ իս-
լամ ասկերլէրի տախի մէճճանէն իըղմէթ իտիւպ, թաշ վէ քի-
րէճ վէ թուղա թաշըրլարըտը : Վէ Լնատօլուտան կէլէն թաշ
վէ քէրէսթէ եէթիշմէտիինսէն պօղաղ իշինտէ պուլունան քի-
լիսէլէրի, վէ պաշլըճա Սթենետատ օլան մէշուր վէ ճէսիմ
Սիքսյէլ շրեշտակագետ քիլիսէսինի երգըպ թաշտորնը պու-
նա գուլլանտըտը : Իշթէ տու վէճհ իլէ գալէնին պինասը իւշ
մահ զարֆընտա զայէթ մէթին օլարագ խիթամ պուլտու : Շի-
սարլարն գալընըղը եիրմի պէշ գատէմ, վէ իւշ պէցիւք գու-
լէլէրին գալընըղը տախի օթուզտը գատէմ օլուպ, չաթըլարը
գուրչուն գաբըլըտը : Լքսէրի սիւլէլլիֆլէր պու գալէնին ա-
րապճա սիւլիւս եաղըսը իլէ Սէհէմմէտ շուղէթինին բէսմի
իւզըն եաբըլմըշ տըր տէրլէր : Շիմաթքի հալի տախի պու բէսմի
պիրաղ անտըրըր :

6 .

Պու էօրֆիւլիւ թէտարիքեաթը իմէրաթտը վէ էհալիթ
բում կէօրտիւքտէ օ անէտէք թէշէսրպիւս իթտիքլէրի թէու-
պիրսիղլիթ թէրք իտէրէք, չալմը պրագըպ թէվագիւէ պաշ-
լատըլար : Վէ թէքրար էլիլէր կէօնտէրիպ, պօղաղ իշինտէ վէ
Բումէլի քէցլէրինի, վէ էքին թաղալարնը խարապ իթմէմէ-
լէրինի նիազ վէ բիճա իլէտիլէր, վէ իմէրաթտը հէր կիւն նէ-
ֆիս թաամ թապլալարը վէ նատիտէ իշիլէր վէ շէրպէթլէր
կէօնտէրի իտի փատիշահա : Սուլթան Սէհէմմէտ պու վա-

գըթսրդ թէտպիր վէ թէվազիւտէն պի գայտ օլուպ, բու մլա-
րըն էքին թարլալարընիս իսլամ օրտուտունուն հայկանաթը եա-
եըլաճադ տըր. քիմ.քի գարշու կէլիրսէ զօր իլէ տէֆ վէ թէլէֆ
էտին տէյու ֆէրման չըգարտը: Վէ պու վէճհ իլէ Խոֆէնտիար
օղլու նամ փատիշահըն էնիլթէսի Լորէմիտտէն Բումէլինէ
կէլիպ Սթամպուլտան կէլիպօլույատաք օլան թարլա վէ պաղէ-
լէրի պատրպ չիլնէտի վէ քիւլ խարապ իլէտի: Պու արա-
լըգտա պիր իսլամ սէյիսի պիր լուամ տէօյմէքտէ օլտուղունտան,
պաշգա բումլար իւսթէ կէլիպ, մէղհէպտաշարընը գուրթար-
մաղա սափաշորգտա մարաղա արթըպ, աղիմ գափկայա միւճիպ
օլարադ պիր քաշ իսլամ թէլէֆ օլտու: Սուլթան Սէհէմմէտ
պու պապտէ Քեահէեա պէյին թագրիրինի օգուտուգտա, աշը-
րը զաղէպէ կէլիպ, ինթիգամ ալմագ իւզրէ օ էյալէթտէ բասթ
կէլիքլէրի բումլարը բարալայըպ թէլէֆ էթմէլէրինի էմր իւ-
լէտի. վէ օրագ վագթը օլուպ, էրպապը զըրաէթ տըշարտա վէ
թարլալարտա պուլունտուգըրընտան, խայը նուֆուս թէլէֆ
օլտու. վէ բումլար իլէ իսլամլարըն աշըգտա օլարադ պու սօն
ճէնկի օլտու:

Բուլ իմէրաթորու տախի պու հավատիսի ալտըգտա, Բու
թամպուլուն գաբուլարընը գաբաթըպ, իսլամտան նէ գատար
ատամ վար իսէ թուլթուրուպ մահպուսա գօտու: Պուլարըն
իլինտէ փատիշահըն հարէմինէ միւթալիգ պաղը կէնճ վէ խառըմ
հարէմ աղալարը պուլունտուղունտան, պուլար ետլարմայա
պաշապըպ իմէրաթոր պիզի չար չապըգ կէօնտէրմէզ իսէ սօղ-
րա փատիշահ պիզի գաթլ իսէր տէյի աղլամայա պաշապըգը-
րընտան, Իմէրաթոր մէրհամմէթէ կէլիւպ եանլարընա պաղը
էլ իլէր գաթարադ Սուլթան Սէհէմմէտ կէօնտէրտի: Լըլի-
լէր կէլիպ, “Իմէրաթորումուզ, Գօսթանթանիլէ չէհրինի իսիւ-
ռապէ էմանէթ իլէմիշ տիր, վէ գաբուլարը իսլամտան առա-
ռ վէթ վէ խասարաթ կէօրսիւքտէն սօղրա գաբամըշ ալը. վէ
ռ տամարլարընտա պիր տամյա գան գալանատաք պէլտէի վէ
ռ էհայիսինի մուհաֆազայէ հազըր օլարադ. փատիշահըն գալ-
ռ պինէ հագգ թէրաֆընտան ինսաֆ վէ մէրհամմէթ իլնամ օլ-
ռ մասընը էմէլ իսէր ղ տէսիլէր:

Սուլթան Սէհէմմէտ պու խապէրէ նէ պիր էօղիւր գայ-
տընտա օլուպ, նէ տէ առափէթէ պիր վէսիլէ արայըպ, տէրա-
գապ իլանը ճէնկ իլէտի:

Պու ճանապատհեալ պօղաղ հիտարը խիթամե վաղ օրմուշ օրուպ , վէ պօղաղ իշինին էն տար հէրինաէ պուլունարագ կէմիլէրին կէշիաինի քէսմիշ օլտուղունտան , Սուլթան Սէհէմմէտ պու հիտարա պօղաղ ճէսէն հիտարը թէսմիշ իլէտի : Վէ Ֆիյրուզ աղա նամ քիմէսնէ տէօրթ եիւզ եէնիշէրի իլէ տիգտար վէ գօմանտար նասպ օլունուպ , հէր հանկը տէվլէթին կէմիաի օլուր իսէ օլսուն , կէշտիինաէ իշինի եօգլամատուգճա վէ պիր վէրկի ալմաւարգճա սալը վէրմէմէսի թէնպիհ օլունտու : Վէ հէր վէճհ իլէ մագսէտ վէ իշէ եարար օլմար իշին , Սալիլ քաշա նէզարէթի իլէ զայէթ իրի թօփլար տէօրաիւրիւպ տէնիզ թէրաֆրնա տիգտիլէր : Սուլթան Սէհէմմէտ պուլարըն քեաֆֆէսինին թէքմիլ օլտուղունու կէօրտիւքտէ , Սթամպօլուն արգասընա կէլիպ գարա թէրաֆրնապի հիտար վէ գուլէ վէ խէնտէգլէրի պիր էյիճէ կէօղտէն կէշիրտի , վէ սեպանմբերին պիրինաէ Սալիլ նէյէ վաղ օլտու : Իմբէրաթար Վոսթանթանիշէյէ զաւ վէ զաիւրէ երղմըշ օլտուղունտան , պու ճանապատհեալ սօղա գաբուլարր տայիմա գաբալը թուլթար ըար :

7 .

Սօրտտա պուլունան բուժ տէսթօթլարընըն եէտինտէ իսյլըճա գուլվէթ վէ առկէր պուլունտուղունտան , իմբէրաթորա մուլվէնէթ իթմէյէ մէճալէրի գալմամաղ իշին Սուլթան Սէհէմմէտ Տուլմէլի պէյլէր պէյինի վաֆիր առկէրլէ օլ թէրաֆաւ սէվգ իլէտի , պուլար օ էյալէթլէրի իսթիլա , վէ չաբուլ վէ թալան իտէրէք տէսթօթլարը մէշղուլ իլէիւպ , իմբէրաթորա իմտաւ իթմէք տէյիլ , քէնտիլէրինի մուհաֆաղա իթմէյէ պիլէ հալ վէ թագէթլէրի գալմամըշ իտի : Վէ պու վէճհ իլէ Տուլմէլի պէյլէր պէյի Սօրա սէմլինաէ ուղրաշմագտա իքէն Սուլթան Սէհէմմէտ , Սալիլնէտէ Սթամպօլուն մուհասէրէսի թէտարիքեաթընա տէվլամ իթմէքտէ իտի : Աշէն եաղ Տուլմէլի հիտարը եաբըրըղը էսնատէ Սաճարը () օրպան նամ ուսթատ պիր տէօրմէճի , բուժ իմբէրաթորունուն իրզմէթինի թէրք իտիւպ իսլամա կէշտի : Սուլթան Սէհէմմէտ մէրսուճա ազիմ իլթիֆաթ վէ հէտիլէր իլէ գապուլ իտիւպ , քէնտիլինէ օլ մէրթէյէ քիւլլիթիլ մաաշ թախսիս իլէտի քի , բուժ վիւքէլասը պիր բուպունու թէքլիֆ իթմիշ օլտար , մէրսուճ օնլարը սլըրաղըպ իսլամա կէշմէլ իտի : Սթամպօլուն հիտարը

րորնը երգմանդ գտորը օլաճադ պիր պէօյիք թօփ տէօքէ պիւ
լիրմիսին տէյի Սուլթան Սէհէմէտ քէնտինէ սօրտուգտա ,
հէր նէ իրիլիքտէ թօփ խթէրսէն տէօքէրիմ , վէ անլէր իլէ
Սթամպօլուն տուարլարլինը թօղ կիպի սավուրուպ եէր իլէ եէք
սան խտէպիլիլիմ , Պաղտատ գալէսի պիլէ պիր շէյ տէյիլ տիր ,
անճագ մէնդիլինին նէ գտտար օլաճաղլնը քէսիպ աթամամ տէ
տի : Սուլթան Սէհէմէտ մէնդիլին գարարլնը սօղրա վէրիլիլ
տէյիպ տէօքմէյէ պաշամասրնը էմր իլէտի , վէ նու մուռնէ օլա
րագ իրիճէ պիր թօփ տէօքիւպ պօղաղ հիտարլն էօնիւնէ օ
թուրթուրլար , վէ թէճրիւպիսի իլին իշարէթի տիյնէ մէյիպ ,
պօղաղը կէճմէք իւղրէ հարէքէթ խտէն պիր էճնէպի կէմիսի
գօլլարլար ըտը :

Սէհէտիկի գապտան Րիչի պօղաղտան կէչէր իքէն եէլքէն
լէրինի գաբամամը օլտուղունտան , թօփուն թէճրիւպէսինէ
վէսիլէ օլտու , վէ պիր կիւլէտէ արմա տիրէկ թէքնէ , գարմա
գարը օլուպ տէնիլէ պաթար , թայֆէլէր վէ գապտանը օ
թուղքիլի օլարագ ֆիլիգայա պինիւպ գարայա չըգտրլար իսէ
տէ իսլամլար թուրուպ վէ զէնճիրէ վուրուպ Տիմիթոգատա
Սուլթան Սէհէմէտէ կէօնտէրտիլէր , քի ()րպանլն տէօքիւ
լիւ թօփուն գուվլէթինտէն զայէթ մէմուռն օլուպ , վէնէ տիկ
լիլէրին պաշարլնը քէստիրիպ լէշլէրինի գարկալարա աթարար :

Պատէհու պուռնուն իրի գաթը օլարագ , վէ տիւնէատէ էշի
կէօրիւլմէմիլ մէրթէպէ իրիլիքտէ պաթալ պիր մուհատէրէ թօ
փու տէօքիւլմէսինէ էմր օլունուպ , պու տաիսի աղ վագըթ ի
չինտէ խթամ պուլտու : Պու թօփուն աթարղը մէրմէր կիւլ
լէնին էթրաֆը օն իքի գարը , վէ թարթըր տաիսի օն իքի գան
թար իտի : Լիլի չիֆտ էօքիւղ եէրինտէն գըմըտատապիլիւպ ,
եէտի եիւղ թօփուն անճագ գուլանապիլիլլէր իտի : Տէօքիւ
լիւր տէօքիւլմէղ , Լալրնէտէ քէսիլն եէնի փատիշահ սէրայը
նրն գարըսընա կէթիրիպ փէք չօք զահմէթլէ տօլտուրտուլար .
բաթլամասընտա խալգա տէհշէթ վէ գօրգու իլէ պիր գազա օլ
մամագ իլին իլք ագչամտան տէլլալ չաղըրբալ խապէր վէրտիլէր .
էրթէսի կիւնիւ կէլիպ աթէշլէտիքտէ , տիւմանը պիւթիւն
շէհրի գաբլատը , սէսի պէշ օն սաաթըք եէրտէն իշիտիլտի .
վէ կիւլէսի պիր միլ ուղաղա տիւշիւպ պիր գուլաճ տէրինիլք
տէ եէրէ սաբլանտը , Պու տէհշէթլիւ ճէնկ ալէթի , Սուլթան
Սէհէմէտին էֆքեար վէ հիտտէթինէ վէ ֆիթուհաթէ օլան

համէն վէ դայրէթինէ զայլ թ մուվաֆըզ կէլէրէք, հատուն աշըրը մէմնուն վէ մէսրուր օլտու : Սէ օլ էմնատէն պերիւ կէ ճէ կիւնտիւզ Սթամպօլուն մուհասերէ վէ ֆէթհինի տիւշիւն մէքան խալի օլմագըտը : Հաթտա էհալինին տախի զիւմիւնիւ աղնամագ իշիւն կէճէլէրի սերայրնրն էթրաֆընը պիրիքի սրտ տաշը իլէ թէպտիլ օլարագ տօլաշըպ խալը վէ ասկէրի տիյնէր իտի, վէ պիշարէլէրին պիրի քէնտինի թանըրպ քէֆիէթի պիւ մէտիյինտէն ատէթ իւզրէ փատիշահիւմ չօք եաշա չաղըրտըղը կիպի օ սաաթ քէնտի էլի իլէ վաւուր էօլտիւրիւր իտի :

Սիր կէճէ զաֆիլտէն վէ զիրի խալիլ փաշայը խատըմ աղալաւրը մարիֆէթիլէ հուզուրունա չաղըրթար : Սուլթան Սէհէմ մէտ էվէլտէն իքի տէֆա փէտէրի Սուլթան Սուրատըն եերինէ կէչմէք իսթէյիպ, պու խալիլ փաշա մէն էթմիշ օլտուղունտան, վէզիր քօրպուսունտան տուտագլարը չաթլամագ տէրէճէսինէ կէլիւպ, էլինէ տէփէլէմէ ալթուն իլէ տօլու պիր կիւմիւշ տէփսի ալըպ էօլէճէ հուզուրու շահանէյէ տախիլ օլտու : Փատիշահ էլպիսէլէրինի կիյինմիշ տէօշէյի իւզէրինտէ սթուրույօրուտու, վէզիրի պու հալտէ կէօրտիւքանէ նէ տիր օ լալա տէտի իսէ, էֆէնտիմ ատէթ տիր. գուլար պէօյլէ վագըրթարզ չաղըրտըղարը հալտէ, էլլէրի պօշ հուզուրա չըգամագլար, մալ տա սէնին ճան տա սէնին, լուծֆ իտիւպ գապուլ էլլէին էֆէնտիմ տէտի :

Իլլիւսէ պէլմ օլունաճար :

ԿէՉԷՆ ԱՅԸՆ ՄԵՃՄԱՍԱԸՆՏԱ ՕԼԱՆ ՍԵՀՎԻԱԹ

Սահիֆէ	71	սաթըր	12	նաուպ	նաուպ	օլաճար :
"	74	"	35	էօղարը	էօգարը	"
"	76	"	19	ղիյնէթլէր	ղիյնէթլէր	"
"	80	"	18	օլմաղլա	օլմաղլա	"
"	81	"	13	ղիյստէօր	ղիյատէսի	"
"	94	"	25	էօզտէն	կէօզտէն	"
"	94	"	31	Սնանէօլ	Սպանէօլ	"